

2017

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SIA "AC Konsultācijas"

VENTSPILS SOCIĀLĀS APRŪPES NAMA „SELGA” REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

Pasūtītājs: Kurzemes plānošanas reģions, Avotu iela 12, Saldus, LV-3801

Izpildītājs: SIA "AC Konsultācijas", Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

Kontaktpersona: Plāna izstrādes vadītāja Ārija Martukāne, tel. 67873810

Plāna izstrādes koordinatore Lelde Šarķe, lelde.sarke@ack.lv, tel. 6787381

Satura rādītājs

Saīsinājumu saraksts	3
Galveno jēdzienu skaidrojumi	5
1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums	9
2. Esošās situācijas apraksts	13
2.1. BSAC “Selga” izvietojums	13
2.2. BSAC “Selga” pieejamība	14
2.3. Īsa BSAC “Selga” darbības vēsture	15
2.4. Informācija par BSAC “Selga” esošajiem bērniem.....	16
2.5. Informācija par BSAC “Selga” personāla resursiem	17
2.6. BSAC “Selga” esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze	19
2.7. Informācija par BSAC “Selga” budžetu	22
2.8. Sociālais darbs un atbalsts aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem Ventspils pilsētā	23
3. Priekšlikumi BSAC “Selga” reorganizēšanai	25
3.1. Risinājums BSAC “Selga” ēkas turpmākai izmantošanai	25
3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem	25
3.3. BSAC “Selga” bērnu pārvietošanas plāns	27
3.4. Risinājums personāla resursu tālākai izmantošanai	31
3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks.....	31
3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti	34
Kopsavilkums un rekomendācijas	38
Pielikumi	43
1. pielikums.....	43
2. pielikums.	46
3. pielikums.	47
4. pielikums.....	50
5.pielikums.	54

Saīsinājumu saraksts

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

BSAC – Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem

BSAC bērni – Ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus BSAC pakalpojumus

BSAC “Selga” – Ventspils Sociālās aprūpes nama „Selga” bērnu sociālās aprūpes centrs

BTAL – Bērnu tiesību aizsardzības likums

DI – Deinstitutionalizācija

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

FT – funkcionāli traucējumi

GRT – garīga rakstura traucējumi

ĢVPP – Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums

KPR – Kurzemes plānošanas reģions

KPR DI plāns – Kurzemes plānošanas reģiona deinstitutionalizācijas plāns

LM – Labklājības ministrija

LNAP – Latvijas Nacionālās attīstības plāns

MK – Ministru kabinets

MK 313 – Ministru kabineta 16.06.2015. noteikumi Nr.313 “Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1.pasākuma "Deinstitutionalizācija" īstenošanas noteikumi”

MK 338 – Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumi Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”

MK 431 – Ministru kabineta 12.12.2000. noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

PR – (*Public Relation*) sabiedriskās attiecības jeb publiskās attiecības

Projekts — Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēts projekts Nr.9.2.2.1./15/l/004 „Kurzeme visiem”

SAM – Specifiskais atbalsta mērķis

SAN “Selga” – Ventspils Sociālās aprūpes nams “Selga”

S BSP – Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi

SPSR – Valsts informācijas sistēma “Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”

VSAC – Valsts finansētas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas

VSAC “Liepāja” – Valsts sociālās aprūpes centra “Kurzeme” filiāle “Liepāja”

Galveno jēdzienu skaidrojumi

Alternatīvā aprūpe – bērnu, kas palikuši bez vecāku gādības, aprūpe. ANO Bērna tiesību konvencijā izmantots un starptautiski atzīts jēdziens. Nostiprināts un detalizēti skaidrots ANO Ģenerālās asamblejas 64.sesijā pieņemtajā rezolūcijā 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”.¹ Latvijas normatīvos aktos *alternatīvās aprūpes* jēdziena vietā tiek izmantots *ārpusģimenes aprūpes* jēdziens. Latvijā formālo ārpusģimenes aprūpi nodrošina aizbildnis, audžuģimene vai bērnu aprūpes iestāde.²

Audžuģimene – ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimenes vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana bioloģiskajā ģimenē līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē.³

Bārenis – bērns, kura vecāki ir miruši vai likumā noteiktajā kārtībā atzīti par mirušiem.⁴

Bez vecāku gādības palicis bērns – bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.⁵

Bērna aprūpe – ikdienas uzturēšana, kas ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu, audzināšanu, kā arī garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu neatkarīgai dzīvei.⁶

Deinstitucionalizācija (DI) – pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimenes vidē.⁷ DI ir ilgstošs process, kura laikā pakalpojumus institūcijās aizstāj ar pakalpojumiem personas dzīvesvietā.

1TheUnitedNations. GuidelinesfortheAlternativeCareofChildren. 2009. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E

2 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

3 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

4 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. Pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

5 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. Pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

6 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

7 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

ES Kopējās vadlīnijas – Eiropas Komisijas izstrādātas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionāliem uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.⁸

Ģimenes atbalsta centrs – vieta, kurā nodrošina dažādus sociālos pakalpojumus (piemēram, sociālo darbu vai karitatīvo sociālo darbu, sociālo aprūpi un/vai sociālo rehabilitāciju) ģimenēm un bērniem ikdienas funkcionēšanas prasmju uzlabošanai (piemēram, savstarpējo attiecību, saskarsmes un konfliktu risināšanas prasmju attīstīšanai).

Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums – pakalpojuma forma, kas paredz bērna aprūpes organizēšanu mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm, kas veicina ģimenisku sajūtu un individuālu pieeju, ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (šī aprūpe tiek organizēta speciāli izveidotās grupās).⁹

Individuālo vajadzību izvērtēšana – process, kura gaitā tiek noteikts bērna stāvoklis, situācija, raksturlielumi u.c. rādītāji.¹⁰

Infrastruktūra – teritoriālās struktūras sastāvdaļa, kuru veido transporta, sakaru, enerģētikas, ūdenssaimniecības un citu tīklu un objektu sistēmas, kā arī mājokļi un citi objekti un to izkārtojums kādā teritorijā.¹¹

Jauniešu māja – vieta, kurā nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu. “Jauniešu māja” var tikt veidota kā atsevišķas dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietas (tai skaitā dzīvojamās mājas vai dzīvokļi).¹²

Kopienas pakalpojumi – pašvaldības nodrošināti sabiedrībā balstīti pakalpojumi dažādām kopienas iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, ģimenēm, veciem cilvēkiem, bērniem bāreņiem) atbilstoši viņu specifiskajām vajadzībām. Kopienas pakalpojumi visbiežāk tiek nodrošināti, lai sniegtu atbalstu un risinātu sociālās problēmas.

Pakalpojums ģimenes vidē – alternatīvās aprūpes veids, kurā īstermiņā vai ilgtermiņā bērnam tiek nodrošināta aprūpe audžuģimenē vai aizbildnībā un šī aprūpe tiek nodrošināta aprūpes sniedzēja dzīvesvietā.¹³

8 Publicētas: 2013. gads, www.deinstitutionalisationguide.eu

9 European Expert Group on the Transition from Institutional to Family Based Care. “Common European Guidelines on the Transition from institutional to Community-based Care”. 28.lpp <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

10 „Bāreņa un bez vecāku gādības palikuša bērna attīstības vērtēšanas kritēriju un individuālā izvērtējuma metodika”, http://www.lm.gov.lv/upload/berni_c/berna_metodika_aa_gala_220716.pdf

11 „Noteikumi par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam”, <https://likumi.lv/doc.php?id=139505>

12 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. 43. pants. <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

13 European Expert Group on the Transition from Institutional to Family Based Care. “Common European Guidelines on the Transition from institutional to Community-based Care”. 26.lpp <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

Pamatnostādnes – ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”.¹⁴

Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi – Sociālie pakalpojumi “Eiropas kopējo vadlīniju pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi” izpratnē, kas tiek sniegti vai plānoti ārpus sociālās aprūpes institūcijām (VSAC un BSAC). Šie sociālie pakalpojumi personai sniedz atbalstu FT radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, un bērnu gadījumā – augt ģimenes vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību. Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem ietver aprūpi ģimenes vidē: pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī uzturēšanos ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai “jauniešu mājā”.¹⁵

Specializēta audžuģimene – īpaši sagatavota audžuģimene, kura nodrošina bērna vecumam, individuālajai attīstībai un sociālajām iemaņām atbilstošu aprūpi¹⁶- piemēram, specializētā audžuģimene bērniem ar GRT, FT. Specializētai audžuģimenei nepieciešama speciāli sagatavota vide, zināšanas, prasmes bērna uzņemšanai un aprūpei.¹⁷

Standarti – FICE (*Fédération Internationale des Communautés Educatives*), IFCO (*International Foster Care Organisation - Starptautiskā Audžuvecāku organizācija*) un SOS Children’s Villages (*SOS bērnu ciemati*) izstrādāti ārpusģimenes aprūpes kvalitātes standarti Eiropā. “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”.¹⁸

Terapeitiskā audžuģimene – audžuģimene, kas nodrošina drošu ģimenes vidi un terapeitisko un ārstniecisko aprūpi bērniem, kas cietuši no vardarbības, bērniem ar FT un komplikētām vajadzībām.¹⁹ Līdzīgas nozīmes jēdziens ir “specializētas audžuģimenes”.

14 Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

15 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

16 Latvijā pirmā pētījuma par audžuģimenēm prezentācija.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/6/faktu_lapa_31102016.pdf

17 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”.

<http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

18 Quality4Children Standarts. DefenceforChildrenInternational, 2007. www.quality4children.info

19 Bērnu individuālo vajadzību izvērtējumā lietots jēdziens

Ievads

Ventspils Sociālās aprūpes namā “Selga” (turpmāk - SAN “Selga”) pakalpojumus saņem gan bērni, gan pilngadīgas personas. Pamatojoties uz iespēju nodalīt bērnu un pilngadīgo personu nodaļas, ēku tālākās izmantošanas risinājumus un darbinieku piesaisti abām pakalpojuma saņēmēja grupām, SIA “AC Konsultācijas” izstrādā reorganizācijas plānu SAN “Selga” bērnu sociālās aprūpes centrs (turpmāk – BSAC “Selga”). Reorganizācijas plānu veido četras nodaļas – reorganizācijas mērķis un pamatojums, BSAC “Selga” esošās situācijas apraksts, priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, kā arī kopsavilkums un rekomendācijas.

BSAC “Selga” reorganizācijas mērķa un pamatojuma sadaļā skaidrota nepieciešamība pēc pārmaiņām bērnu aprūpē, lai nodrošinātu bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošu aprūpi, kas atbilst mūsdienu prasībām un starptautiskajiem standartiem.

Esošās situācijas aprakstā ietverta informācija par SAN “Selga” izvietojumu, pieejamību, darbības vēsturi, BSAC “Selga” bērniem un personāla resursiem, esošo infrastruktūru un budžetu. Esošās situācijas apraksta izstrādē izmantotas vairākas datu ieguves metodes – informācijas pieprasīšana no BSAC “Selga”, Ventspils pilsētas Sociālā dienesta un bāriņtiesas; dokumentu un statistikas datu analīze; BSAC “Selga” darbinieku anketēšana. SAN “Selga” esošās ēkas tehniskā stāvokļa novērtēšanai veikta SAN “Selga” būves vizuālais novērtējums, identificējot nepieciešamos darbus infrastruktūras turpmākai uzturēšanai un izmantošanai.

Sadaļā **priekšlikumi BSAC “Selga” reorganizēšanai** sniegti priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, t.sk. alternatīvas ēku turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, BSAC “Selga” bērnu pārvietošanas plānam, personāla resursu turpmākai izmantošanai, iespējamais BSAC “Selga” reorganizācijas laika grafiks un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Nodaļas izstrādes procesā no 2017. gada aprīļa līdz jūlijam tika organizētas regulāras tikšanās ar KPR, 2 tikšanās ar BSAC “Selga” vadību un darbiniekiem, 2 tikšanās ar Ventspils pilsētas pašvaldību.

Kopsavilkuma un rekomendāciju sadaļā apkopoti galvenie secinājumi par BSAC “Selga” situāciju un sniegtas rekomendācijas iesaistītajām pusēm institūcijas reorganizēšanai.

1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums

BSAC “Selga” reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC “Selga”, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sabiedrībā balstītos pakalpojumus, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei.

BSAC “Selga” reorganizācijas pamatojums.

Ilgu laiku institucionālās aprūpes formas pieaugušajiem un bērniem ir dominējušas Eiropā, tomēr institūcijās ir konstatēti cilvēktiesību pārkāpumi un pierādīta institucionalizācijas traumējošā ietekme uz bērniem. ES Kopējās vadlīnijas²⁰ uzsvēr, ka esošā institucionālā aprūpe nevar nodrošināt uz personu vērstus pakalpojumus un nepieciešamo atbalstu, kas vajadzīgs pilnīgai integrācijai. Fiziskā nodalīšana no sabiedrības un ģimenēm būtiski ierobežo institūcijās dzīvojošo vai augušo personu spējas un gatavību dzīvei, kā arī iespējas pilnībā iesaistīties savas tuvākās kopienas un plašākas sabiedrības dzīvē. Vispārārtītajām Eiropas cilvēku pašcieņas, vienlīdzības un cilvēktiesību nodrošināšanas vērtībām vajadzētu kalpot par galvenajiem principiem, attīstot 21. gadsimtam atbilstošu sociālās aprūpes un atbalsta sistēmu. Eiropas Komisijas norāda, ka ir jāsniedz palīdzība un atbalsts vājākām iedzīvotāju grupām - īpaši bērniem. *Eiropas izaugsmes stratēģijā* „Eiropa 2020”²¹ tika noteikti ambiciozi iesaistīšanās paplašināšanas mērķi, kuru sasniegšanai ir jāveic daudzi pasākumi mazturīgu un no sabiedrības atstumtu cilvēku integrācijas un pienācīgu dzīves apstākļu nodrošināšanas veicināšanai. Eiropas Savienības dalībvalstu galvenais izaicinājums ir nodrošināt, lai DI process tiktu veikts tā, lai tiktu ievērotas mērķa grupu tiesības, mazināts negatīvās ietekmes risks un nodrošināts pozitīvs iznākums visām iesaistītajām personām. **DI procesam ir jānodrošina, lai jaunajā aprūpes un atbalsta sistēmā tiktu respektētas katras personas un tās ģimenes tiesības, cieņa, vajadzības un vēlmes.**

ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 *“Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”*²² nosaka, ka dalībvalstu centieniem jābūt maksimāliem, lai garantētu, ka katram bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, tiktu noteikti un īstenoti vispiemērotākie alternatīvās aprūpes veidi. Minētajās Pamatnostādnēs ir uzsvērts, ka visos lēmumos par alternatīvo aprūpi vienmēr jāņem vērā, ka bērnu vēlams paturēt pēc iespējas tuvāk tā pierastajai dzīvesvietai, lai atvieglotu saskarsmi un bērna potenciālo atkalapvienošanos ar ģimeni, un bērna izglītība, kultūras un sociālā dzīve tiktu pēc iespējas mazāk traucēta. Savukārt, Pamatnostādņu 25.punkts nosaka, ka tur, kur vēl aizvien ir lielas aprūpes iestādes, jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs iestādes pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju deinstitucionalizācijas stratēģiju ar precīziem mērķiem un uzdevumiem.

20 Eiropas komisija. Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. 2013.

www.deinstitutionalisationguide.eu

21 Europe Commission. Europe strategy 2020. https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

22 Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

Papildus tam 2007.gadā tika izstrādāti “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”²³, kuros uzsvērtā bērnu vajadzība pēc piesaistes, atbalstošām attiecībām, pieņemšanas, drošības, bērna vecumam atbilstošas aprūpes un stabiliem vides nosacījumiem. Standarti paredz, ka ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstībā ir maksimāli jāorientējas uz ģimeniskas vides vai ĢVPP nodrošināšanu.

Savukārt, BTAL VI nodaļas 32. pants nosaka ārpusģimenes aprūpes mērķi - radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai, atbalstīt bērna centienus būt patstāvīgam.²⁴

LNAP rīcības virzienos ir noteikts, ka jāstiprina alternatīvo ģimeņu (audžuģimenes, aizbildņi) kustību, pilnveidojot bērnam sniegtos pakalpojumus ārpusģimenes aprūpes laikā.²⁵ LNAP iekļautās idejas tiek attīstītas vairākos citos plānošanas dokumentos t.sk. Rīcības plānā deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam²⁶, Ģimenes valsts politikas pamatnostādnēs 2011.-2017. gadam²⁷ un Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020. gadam²⁸.

Latvijā uzsāktais DI process un SBSP attīstība norāda uz stingrāku politisko apņemšanos jau tuvākā laikā attīstīt alternatīvas institucionālai aprūpei, kas būtu saskaņā ar bērnu tiesību normām un bērnu vajadzībām. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam ir vērsts uz ES Kopējo vadlīniju realizēšanu un vienotu pieeju ieviešanu visos plānošanas reģionos, pārejā no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi.²⁹ MK 313³⁰ noteikti DI uzraudzības rādītāji, kas tostarp paredz institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanu Latvijā no 1 799 līdz 720. DI galvenā ideja ir mainīt institucionālās aprūpes sistēmu, liekot primāru uzsvaru uz aprūpes nodrošināšanu ģimenes vidē un pakalpojumiem ģimenei pietuvinātā vidē bērniem, kuri palikuši bez vecāku aprūpes. Harmonizējot un attīstot Latvijas alternatīvās aprūpes sistēmu atbilstoši Eiropas vadlīnijām un starptautiskajām bērnu tiesību normām, pašvaldībās pakāpeniski ir jāveido sociālo pakalpojumu tīklojums, kas ietver gan atbalsta pasākumus bērna izcelsmes ģimenei, gan alternatīvās aprūpes formas. Starptautiskās alternatīvās aprūpes sistēmas galvenos elementus skatīt 1. attēlā.

23 Quality4Children Standarts. DefenceforChildrenInternational, 2007. www.quality4children.info

24 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <http://likumi.lv/doc.php?id=49096>

25 Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam. VARAM, http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att/?doc=13858 40.- 42.lpp.

26 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

27 Labklājības ministrija. Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/Impamn_200111_gvp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

28 Labklājības ministrija. Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam.

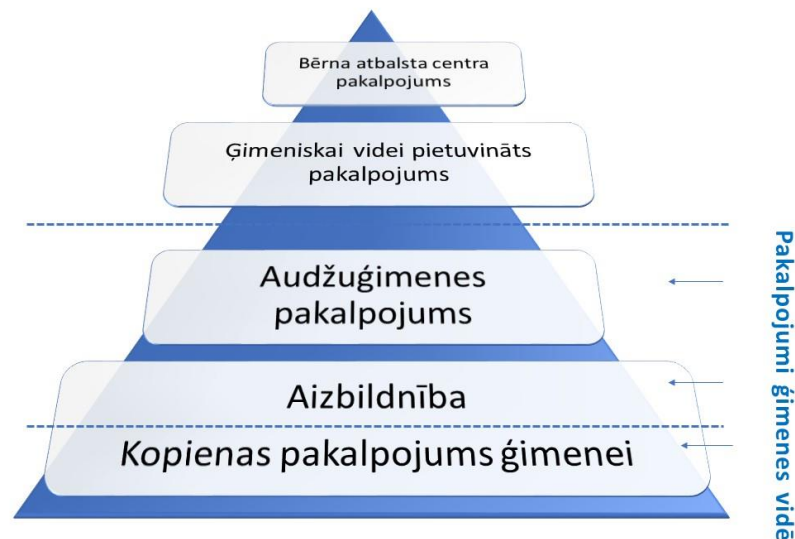
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

29 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 1. maijā.

30 MK Noteikumi Nr. 313. Pieejami <https://likumi.lv/ta/id/274957-darbibas-programmas-izaugsmes-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei>

Starptautiski atzīti bērnu alternatīvās aprūpes sistēmas elementi³¹

Bērna vajadzībās balstītas alternatīvās aprūpes sistēmas pamatelements ir attīstīti pakalpojumi ģimenes vidē, t.i. pakalpojumi, kuri tiek nodrošināti ģimenē - izcelsmes, tuvinieku, adoptētāju, aizbildņu vai audžuģimenē. Lai pēc iespējas novērstu bērna izņemšanu no ģimenes būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus ģimenēm* ar vidējiem un augstiem riskiem.³² Piemēram, specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana izcelsmes jeb bioloģiskajā ģimenē. Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi), vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstu krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumi, kā arī agrīnās intervences. Prakse norāda uz saistību – attīstot/nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm,

31 Bērna vajadzībās balstīts audžuģimeņu sistēmas modelis Latvijā. Nodibinājums Sociālo pakalpojumu aģentūra. 2016.g. http://www.lps.lv/uploads/docs_module/Petijums%20par%20Latvijas%20ag%20kustibas%20tendencem.pdf

32 Riska novērtēšanas kritērijus skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 2.pielikumā.

samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes. Tomēr, ja runā par bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, alternatīvas aprūpes sistēmas pamatā primāri būtu jābūt bērna palikšanai savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem, ikdienas dzīvi un atbalsta sistēmām t.i. *aizbildnība*. Šajā gadījumā pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Kā otrs, nozīmīgākais elements šajā sistēmā ir *audžuģimene*, kas ir starptautiski atzīts par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam.

Sistēmas trešo elementu veido *ģimeniskai videi pietuvināti alternatīvās aprūpes pakalpojumi*. Šajā gadījumā bērna aprūpe tiek organizēta mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas. Tādējādi šai aprūpes formai jāveicina ģimeniska sajūta un jānodrošina individuāla pieeja. Atšķirībā no iepriekš nosauktajām, šī aprūpes forma tiek organizēta speciāli izveidotās ģimenes tipa mājvietās, nelielās bērnu grupās. Ārpus Latvijas šis pakalpojums bieži tiek izmantots, ja nav pietiekams audžuģimeņu skaits un vienlaicīgi bērnam nav iespējas dzīvot ģimenē. Dažkārt iezīmējas sasaiste ar specifiskām bērnu grupām, kurām neesot piemērota dzīvošana audžuģimenē. Tā, piemēram, daudzās Eiropas valstīs bērniem, kuri ir vecāki par 15 gadiem, neizmanto audžuģimeņu pakalpojumus, bet ĢVPP – „jauniešu mājas”.

Par pēdējo alternatīvās aprūpes sistēmas elementu var uzskatīt pakalpojumus *bērna atbalsta centrā*³³ (angļu v. ekvivalents *residential care*), kuri būtu jānodrošina visretāk, vismazākajam bērnu skaitam un tikai īpašos gadījumos. Tie tiek nodrošināti gadījumos, kad bērna ikdienas dzīves un labsajūtas nodrošināšanai nepieciešama dažādu speciālistu sadarbība, intensīva psihiskās, fiziskās vai garīgas veselības aprūpe un/vai diennakts novērošana, vai konstatēta bērna fizisko, psihisko, garīgo un uzvedības traucējumu kompleksitāte. Bērna atbalsta centru pakalpojumus raksturo laikā ierobežotas uzturēšanās iespēja, regulāra bērna stāvokļa izmaiņu izvērtēšana, neliels bērnu skaits, liels speciālistu skaits uz vienu bērnu (7 un vairāk) un specializācija konkrētas problēmu grupas risināšanai. Pakalpojums var tikt organizēts kā specializētas programmas (piem., terminēta atbalsta programma pusaudžiem ar jauktu problemātiku: GRT un atkarība; terminēta psihosociālo pakalpojumu programma seksuāli agresīviem bērniem u.c.). Vairākās Eiropas valstīs kā šī alternatīvās aprūpes pakalpojuma veids tiek nodrošināti pakalpojumi tranzīta centros (ar dažu dienu uzturēšanos, piem., migrācijas laikā nozaudētiem, pazudušiem bērniem, ielu bērniem). Šāda tipa alternatīvās aprūpes pakalpojumiem ir jābūt maksimāli pielāgotiem bērnu tiesībām, vajadzībām un interesēm, kā arī jāorientējas uz to pagaidu raksturu, meklējot patstāvīgus risinājumus bērna aprūpei ģimenes vidē pēc iespējas ātrāk.

33 Sociālās aprūpes pakalpojums ar dzīvesvietas nodrošināšanu (līdz 6 mēnešiem).

2. Esošās situācijas apraksts

Nodaļā raksturota esošā situācija BSAC “Selga”³⁴ – institūcijas izvietojums un pieejamība, darbības vēsture, informācija par BSAC “Selga” esošajiem bērniem un personāla resursiem, kā arī esošās infrastruktūras funkcionālā pielietojuma analīze un informācija par institūcijas pēdējo gadu (2014.-2016.) budžetu.

2.1. BSAC “Selga” izvietojums

Ventspils ir Kurzemes reģiona republikas nozīmes pilsēta un robežojas ar Ventspils novadu. Pēc PMLP datiem deklarēto iedzīvotāju skaits Ventspilī uz 01.01.2017 ir 38 447.³⁵ SAN „Selga” atrodas Pērkoņu ielā 21, pilsētas nomalē, aptuveni 5 km attālumā no pilsētas centra. BSAC “Selga” izvietota SAN “Selga” ēkas 4. stāvā. Lai nokļūtu BSAC “Selga” telpās, bērniem ir jāizmanto atsevišķas trepes vai lifts, vai jādodas cauri senioru aprūpes centru, kurā uzturas pilngadīgas personas un seniori (1.-3. stāvs).

Ventspilī ir pieejams daudzveidīgs un plašs bērniem nepieciešamo pakalpojumu klāsts, atbilstoši VARAM noteiktajam pakalpojumu “grozam” pa apdzīvotu vietu grupām.³⁶

Ventspilī ir vairākas **veselības aprūpes iestādes**, kurās tiek sniegta daudzveidīga ambulatora un stacionāra veselības aprūpe.

SBSP bērniem Ventspilī sniedz pašvaldības sociālais dienests un NVO³⁷ Sociālais dienests nodrošina sociālā darba pakalpojumu un sociālo rehabilitāciju (bērniem, kuri cietuši no vardarbības), sociālo aprūpi mājās, dienas aprūpes centrā (visu vecumu personām ar GRT) un asistenta atbalstu bērniem ar invaliditāti.³⁸ Savukārt NVO sniedz sociālo rehabilitāciju bērniem ar GRT un FT³⁹, kā arī atbalstu vecākiem ar bērniem un visu vecumu redzes invalīdiem. Robežpašvaldībā – Ventspils novadā SBSP sniedz Ventspils novada sociālais dienests.

Ventspilī ir pieejams plašs **sadzīves pakalpojumu klāsts**. 5 kilometru rādiusā no SAN “Selga” ir pieejami apģērbi, pārtikas un rūpniecības preču veikali, pasts, frizieri un bankas.

Ventspils pilsētā ir vairāk kā 20 **izglītības iestādes**: 10 pirmsskolas izglītības iestādes, no kurām viena ir speciālā pirmsskolas izglītības iestāde, 4 pamatskolas, 6 vidusskolas, t.sk vakara vidusskola. Ventspilī

34 SAN “Selga” bērnu nodaļa

35 Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās uz 01.01.2017.

http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/07022017/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

36 <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/?doc=20773>

37 LM. Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. <http://www.lm.gov.lv/text/3444>

38 http://www.ventspils.lv/lat/ventspils_parvalde/pasvaldibas_parvaldes_struktura/80-pasvaldibas-iestade-ventspils-pilsetas-socialis-dienests/

39 Piemēram, krīzes centrā.

iespējas apgūt profesionālo izglītību sniedz Ziemeļkurzemes Profesionālās izglītības kompetences centrs “Ventspils Profesionālā vidusskola”. Interēšu izglītības nodarbības notiek gan vispārizglītojošajās skolās, gan Ventspils Mākslas skolā, Ventspils Mūzikas vidusskolā, Ventspils Jaunrades namā, sporta skolā "Spars" u.c.

Ventspilī ir plašas **brīvā laika pavadīšanas iespējas**. Sportiskas aktivitātes piedāvā vismaz 10 sporta klubi, kur iespējams nodarboties ar dejām, jāšanas sportu, ziemas sportu, ūdens sportu, cīņas mākslām un klasiskajiem sporta veidiem. Ventspilī ir iespēja piedalīties Ventspils Kultūras centra amatiermākslas organizētajos koros, vokālajos ansambļos, dziesmu ansambļos, folkloras kopās, vokāli instrumentālajos ansambļos, orķestros, deju kolektīvos un tautas lietišķās mākslas kolektīvos⁴⁰. Teātris, kino un bibliotēka atrodas pilsētas centrā. Lielākoties visas brīvā laika pavadīšanas iespējas ir koncentrētas pilsētas centrā - aptuveni 5 km attālumā no SAN “Selga”.

2.2. BSAC “Selga” pieejamība

BSAC “Selga”, kas izvietots SAN “Selga” 4. stāvā, atrodas pilsētas teritorijā, bet ne tās centrā. Nepilnu 500 m attālumā gar SAN “Selga” ved valsts reģionālais autoceļš P108 (Ventspils-Kuldīga-Saldus)⁴¹, pa kuru iespējams nokļūt reģionālas nozīmes attīstības centrā Kuldīgā. Autoceļi nokļūšanai SAN “Selga” no Ventspils centra un apkārtējām pilsētām ir labā stāvoklī. Ventspils pilsētas ielas ir labā stāvoklī, asfaltētas/bruģētas, pilsētas centrā ceļa zīmju un apgaismes stabi ir marķēti ar kontrastējošas krāsas lentām, galvenajos krustojumos luksofori ir aprīkoti ar skaņas signālu, kā arī gājēju ietves pilsētas galvenajās ielās ir ar brīdinošu, atšķirīgu marķējumu reljefa segumu, kas atbilst Universālā dizaina principiem, un tādējādi palīdz pēc iespējas saglabāt un nodrošināt personas, tai skaitā bērnu, patstāvību pārvietojoties.

Nokļūšana SAN “Selga” no pilsētas centra ar sabiedrisko transportu ir ērta, jo tas kursē bieži (vidēji reizi stundā vai pusstundā). Autobusi kursē laika posmā no 6:35 līdz 21:50.⁴² Sabiedriskā transporta pietura atrodas līdzās SAN “Selga”, attālums līdz sabiedriskā transporta pieturvietai ir ~150 metri. Pilsētas sabiedriskā transporta līnijas apkalpo zemās grīdas autobusi, kas ir pielāgoti cilvēkiem ar kustību traucējumiem un vecākiem ar bērnu ratiņiem.⁴³

40 <http://www.kulturascentrs.ventspils.lv/lv/amatierm-ksla>

41 Pēc Latvijas Valsts ceļi datiem. <http://lvceļi.lv/informacija-un-dati/#celu-klasifikacija>

42 http://www.ventspilsreiss.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=16&lang=lv

43 <http://www.ventspils.lv/lat/pilseta/122786-pasvaldiba-piedava-specializeto-transportu-personam-ar-kustibu-traucejumiem>

2.3. Īsa BSAC “Selga” darbības vēsture

SAN "Selga" un tostarp BSAC “Selga” ir dibināts 1992. gadā, un tā dibinātājs ir Ventspils pilsētas pašvaldība. Pašlaik BSAC “Selga” ir Ventspils pilsētas Sociālā dienesta pārraudzībā⁴⁴ esoša institūcija. SAN “Selga” **sniedz ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ar izmitināšanu abu dzimumu bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem (Bērnu nodaļa - reģistrācijas Nr. 121) un abu dzimumu pilngadīgām personām – personām ar fiziska rakstura invaliditāti, pensijas vecuma personām, kā arī personām ar smagām saslimšanām.**⁴⁵

Bērnu skaita izmaiņas BSAC “Selga”

Bērnu skaits BSAC „Selga” ir pieaudzis no 17 bērniem 2014. gadā līdz 24 bērniem 2016. gada 31.decembrī. Vislielākais bērnu skaits ir bijis 2015. gadā, kad ilgstošās sociālās aprūpes institūcijā uzturējās 29 bērni. Visbiežākais bērnu izstāšanās iemesls 2014. gadā bija adopcija uz ārvalstīm, 2015. gadā – bērnu nonākšana aizbildnībā, savukārt 2016. gadā - atgriešanās bioloģiskajā ģimenē. Visvairāk bērnu tika uzņemti 2015. gadā – 19 bērni, turpretim 2016. gadā bērnu skaits sociālās aprūpes institūcijā nepalielinājās. Audžuģimenē un aizbildnībā nonākušo bērnu skaits pēdējos trīs gados bijis neliels, jo kopumā samazinās bērnu skaits, kuru vecākiem pārtrauktas aizgādības tiesības.⁴⁶

Tabula 1

BSAC “Selga” klientu skaita izmaiņas un izstāšanās iemesli 2014.-2016. gadā

Gads	2014	2015	2016
BSAC “Selga” bērnu kopskaits gada 31.decembrī	17	29	24
Uzņemti	9	19	0
Izstājušies, t.sk.	11	7	3
<i>atgriežoties pie vecākiem</i>	2	2	3
<i>nonākot audžuģimenē</i>	1	0	0
<i>adoptēti Latvijā</i>	0	0	0
<i>adoptēti uz ārvalstīm</i>	7	0	0
<i>nonākot aizbildnībā</i>	0	5	0
<i>uzsākot patstāvīgu dzīvi</i>	1	0	0
<i>pārvietojot uz citu bērnu sociālās aprūpes centru</i>	0	0	0

Avots: BSAC “Selga” sniegtā informācija

44 BSAC “Selga” sniegtā informācija

45 Labklājības ministrija. Sociālā apdrošināšana. Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. <http://www.lm.gov.lv/text/3444>

46 Pēc Ventspils pilsētas Sociālā dienesta sniegtās informācijas (13.07.2017.) 2014. gadā 26 bērnu vecākiem tika pārtrauktas aizgādības tiesības, 2015. gadā – 24 bērnu vecākiem un 2016. gadā – 11 bērnu vecākiem.

Vidējais klientu uzturēšanās ilgums institūcijā visā BSAC “Selga” darbības laikā ir 2,6 gadi.⁴⁷

2.4. Informācija par BSAC “Selga” esošajiem bērniem

BSAC “Selga” 2017. gada 31. martā ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēma 22 bērni⁴⁸ (turpmāk-bērni) – septiņas meitenes un 15 zēni. Lielākā daļa bērnu (16 no 22) ir pusaudži vecumā no 12 līdz 17 gadiem. Esošo bērnu uzturēšanās laiks BSAC “Selga” ir no diviem mēnešiem līdz nepilniem septiņiem gadiem, bet vairums bērnu institūcijā uzturas vienu līdz divus gadus. Lielākā daļa jeb 20 bērni pašlaik iegūst pamatizglītību (skatīt 2. tabulu). Vairāk nekā puse (13 bērni) ir juridiski brīvi.

Tabula 2

BSAC “Selga” bērnus raksturojošie rādītāji

	Bērnu skaits
Dzimums	
	<i>Sieviete</i> 7
	<i>Vīrietis</i> 15
Vecums	
	<i>0-11 mēneši</i> 0
	<i>1-3 gadi</i> 0
	<i>4-6 gadi</i> 0
	<i>7-11 gadi</i> 6
	<i>12-17 gadi</i> 16
Tautība	
	<i>Latviešu tautība</i> 15
	<i>Krievu tautība</i> 4
	<i>Romu tautība</i> 3
Reliģiskā piederība	
	<i>Ir</i> 0
	<i>Nav</i> 22
Izglītības līmenis	
	<i>Bērns līdz 4 gadu vecumam, neapmeklē pirmsskolas izglītības iestādi</i> 0
	<i>Pirmsskolas izglītība</i> 0
	<i>Nepabeigta pamatizglītība</i> 20
	<i>Pamatizglītība</i> 1
	<i>Nepabeigta profesionālā vidējā izglītība</i> 1
Bērnu uzturēšanās ilgums BSAC “Selga”	

⁴⁷ BSAC “Selga” sniegtā informācija 2017. gada 12. aprīlī

⁴⁸ BSAC “Selga” sniegtā informācija 2017. gada 12. aprīlī

	Bērnu skaits
<i>līdz 3 mēnešiem</i>	1
<i>4 -11 mēneši</i>	0
<i>1-2 gadi</i>	14
<i>3-4 gadi</i>	3
<i>5 gadi un vairāk</i>	4
Invaliditāte	
<i>Ir</i>	3
<i>Nav</i>	19

Avots: BSAC “Selga” sniegtā informācija

Pirms nonākšanas BSAC “Selga” 15 bērni ir dzīvojuši bioloģiskajās ģimenēs, četri bērni ir bijuši aizbildnībā un trīs bērni audžuģimenē. Visi bērni uzņemti BSAC “Selga” no Ventspils pilsētas pašvaldības. Iemesls visu bērnu nonākšanai BSAC “Selga” ir bērna pamešana novārtā un/vai vardarbība ģimenē. 18 bērni kontaktējas ar bioloģiskajiem vecākiem: 7 – kontaktējas bieži, pārējie – reti. 14 no šiem bērniem ir saskarsme ar citiem ģimenes locekļiem vai radniekiem, 8 - ar viesģimeni vai uzticības personu. 4 bērniem ar bioloģiskajiem vecākiem nav saskarsme, bet viņi tiek ar citiem ģimenes locekļiem, viesģimeni vai uzticības personu.

Projekta ietvaros no 2016. gada 26. novembra līdz 2017. gada 20. martam tika veikta BSAC bērnu individuālo vajadzību izvērtēšana. Tās laikā izvērtējumos identificēts, ka bērniem būtu nepieciešami šādi pakalpojumi: dienas centrs – 4 bērniem, psihologa konsultācijas – 19, “jauniešu māja” – 10 un audžuģimene vienas ģimenes bērniem – 7 gadījumos. Lielākajai daļai bērnu rekomendētas sociālās rehabilitācijas nodarbības sadzīves, pašaprūpes, saskarsmes un sadarbības prasmju uzlabošanai, kā arī nodarbinātības pasākumi, brīvā laika nodarbības, specializētu ārstu konsultācijas un veselību stimulējošas terapijas (detalizētu bērnu individuālo vajadzību sarakstu skatīt 1. pielikumā).

2.5. Informācija par BSAC “Selga” personāla resursiem

BSAC “Selga” vadītāja savus pienākumus pilda kopš BSAC dibināšanas jeb 25 gadus. BSAC „Selga” vadītāja ir arī SAN „Selga” direktores vietniece. Vadītājam ir augstākā profesionālā izglītība.

2017. gada 12. aprīlī BSAC “Selga” bija 20 darbinieki, no tiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls - 15, saimnieciskais personāls - 3, administrācijas personāls – 2 darbinieki (t.sk. vadītāja). Viens darbinieks pilda gan sociālā pedagoga, gan vadītāja vietnieka amatu pienākumus. **Bērnu aprūpē un rehabilitācijā iesaistīto darbinieku skaits uz vienu bērnu ir 0,7.**

BSAC “Selga” darbinieki ir vecumā no 27 līdz 67 gadiem. Darbinieku vidējais vecums ir 51 gads.

Tabula 3

BSAC “Selga” darbinieku vecums

Personāls	Gadi				
	20-30	31-40	41-50	51-60	61+
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	2	-	4,5 ⁴⁹	6	3
Saimniecības personāls	-	2	-	-	1
Administrācijas personāls	-	-	0,5 ⁵⁰	-	1
Darbinieki kopā	2	2	5	6	5

12 darbinieki ir ieguvuši augstāko izglītību, 4 - vidējo vai vidējo profesionālo izglītību un 4 - pamatzglītību. Detalizētu informāciju par personāla amatiem un izglītības līmeni skatīt 4. tabulā.

Tabula 4

BSAC “Selga” personāla profesijas un izglītības līmenis

Darbinieka amats	Darbinieku skaits	Izglītības līmenis		
		Augstākā	Vidējā/ vidējā profesionālā	Pamata
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls:	16	11	3	2
Sociālais darbinieks	1	1		
Sociālais pedagogs	1	1		
Sociālais aprūpētājs	6	6		
Aukle	5	1	2	2
Psihologs	1	1		
Medicīnas māsa	1		1	
Pediātrs	1	1		
Saimniecības personāls:	3		1	2
Noliktavas pārzinis	1		1	
Veļas mazgātājs	1			1
Mikroautobusa vadītājs	1			1
Administrācijas personāls:	2	2		
BSAC “Selga” vadītājs	1	1		
Vadītāja vietnieks	1 ⁵¹	1 ⁵²		

Pēc BSAC “Selga” sniegtās informācijas, 16 darbinieku amats ir palicis nemainīgs visu BSAC “Selga” nostrādāto laiku un personāla vidējais darba stāžs ir 10 gadi. Darbinieku sadalījumu pēc darba stāža skatīt 5. tabulā.

49 Ir darbinieks, kas ir daļēji vadītāja vietnieks, daļēji – sociālais pedagogs.

50 Ir darbinieks, kas ir daļēji vadītāja vietnieks, daļēji – sociālais pedagogs.

51 Ir darbinieks, kas ir daļēji vadītāja vietnieks, daļēji – sociālais pedagogs.

52 Ir darbinieks, kas ir daļēji vadītāja vietnieks, daļēji – sociālais pedagogs.

Tabula 5

BSAC “Selga” darbinieku darba stāžs

Personāls	Gadi						
	>1	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	1	5	5	3	-	2	-
Saimniecības personāls	-	-	2	-	-	1	-
Administrācijas personāls	-	-	-	-	-	1	-
Darbinieki kopā	1	5	7	3	-	4	-

Lielākajai daļai – 18 darbiniekiem – deklarētā adrese ir Ventspils, 2 – Ventspils novads.

Saskaņā ar ekspertu secinājumiem, darbinieku skaits, kuriem ir nepieciešama pārkvalifikācija/apmācības SBSP sniegšanai – 20. Darbiniekiem nepieciešamo apmācību sarakstu skatīt 2. pielikumā.

2.6. BSAC “Selga” esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze

BSAC “Selga” kā SAN “Selga” sastāvdaļa ir Ventspils pilsētas pašvaldības īpašums, kurā ietilpst zemes gabals⁵³ 33 099 m² platībā, piecstāvu dzīvojamā ēka 3612,5 m² platībā ar divām palīgēkām. Ēkas tehniskā stāvokļa novērtēšanai tika veikta infrastruktūras vizuālā apsekošana.

Tabula 6

SAN “Selga”, tostarp BSAC “Selga” infrastruktūras stāvokļa analīze

Teritorijas labiekārtojums	Būves daļas		Iekšējie inženiertīkli un iekārtas	
Stāvoklis	Stāvoklis		Stāvoklis	
Apmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs
<ul style="list-style-type: none"> Brauktuves, ietves celiņi un saimniecības laukumi tehniski labā stāvoklī. Segums – betona bruģakmens. Labiekārtots iekšpagalms – 	<ul style="list-style-type: none"> Ēkas apmales ir tehniski apmierinošā stāvoklī. Nesošās sienas, ailu sijas un pārsedzes ir apmierinošā tehniskā stāvoklī – tiek nodrošināta mehāniskā stiprība un stabilitāte. Jumta segums – 	<ul style="list-style-type: none"> Fasādes bojājumi – nav tehniski pareizi veikti ēkas siltināšanas darbi. Apmetuma siets nav iestrādāts līmjavā, līdz ar to mitruma iedarbībā novērojama dekoratīvā apmetuma atdalīšanās (sk. att. Nr. 2) un iespējama ēkas energoefektivitātes 	<ul style="list-style-type: none"> Siltummezgls ir tehniski labā stāvoklī. Radiatoriem ierīkoti termoregulatori un ūdens cirkulācijas apvads. Ēkai ir divi lifti 	<ul style="list-style-type: none"> Sildelementi un stāvvadi nav mainīti, nav zināms to tehniskais stāvoklis. Senioru nodaļā ierīkota ventilācijas sistēma, bet

53 Kadastra apzīmējums 2700 019 0354.

Teritorijas labiekārtojums	Būves daļas		Iekšējie inženiertīkli un iekārtas	
Stāvoklis	Stāvoklis		Stāvoklis	
Apmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs
<p>kopts zālājs, iekoptas puķu dobes.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ēkā un teritorijā ir daļēji nodrošināta vides pieejamība. Atpūtas laukumi un āra trenāžieri – minimāls iekārtojums, labā tehniskā stāvoklī. 	<p>apmierinošā tehniskā stāvoklī.</p> <ul style="list-style-type: none"> Logi – plastmasas rāmja, divu stiklu pakešu, ārdurvju, iekšdurvju materiāls – plastmasas un koka. To tehniskais stāvoklis – apmierinošs. Iekšējā apdare ir apmierinošā tehniskā stāvoklī. Higiēnas telpas un tualetes telpu stāvoklis ir apmierinošs. Kāpnes un pandusi ir tehniski apmierinošā stāvoklī. Ēkas 2. stāvā tiek veikti telpu iekšējie remontdarbi. Telpu kosmētiskais stāvoklis (izņemot bērnu istabas) – apmierinošs. Atsevišķos koridoros ierīkotas ugunsdrošas durvis. Lietus ūdens novadsistēma ir apmierinošā tehniskā stāvoklī. 	<p>samazināšanās.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nepietiekams ēkas apmales kritums. Starp apmali un cokolu nav izravēta zāle⁵⁴. Vietām nav nosegti jumta siltumizolācijas vēdināšanas aeratori. Jumta vēdināšanas kanāli nav tīrīti un to šķērsriezums nav pietiekams vai ir pilnībā aizdarīts, tie nenodrošina gaisa apmaiņu, līdz ar to nav nodrošināta ēkas pilnīga vēdināšana (sk. att. Nr. 3)⁵⁵. Parapetes pārsegumam nav kritums uz jumta pusi – krājas ūdens. Jumtam nav drošības nožogojuma. Nav pieļaujama izejas uz piekto stāvu durvju patstāvīga noslēgšana – tiek pārkāpti ugunsdrošības noteikumi (sk. att. Nr. 4). Bērnu istabas nav apmierinošā stāvoklī – bojātas tapetes, flīzes, grīdas segums, mēbeles. 	<p>no kuriem viens ir jauns un vēl nav nodots ekspluatācijā. Otrā lifta tehniskais stāvoklis atbilst MK nr. 294 „Liftu uzbūves un ekspluatācijas drošības” noteikumiem.</p>	<p>neskatoties uz to nav nodrošināta pietiekami laba telpu vēdināšana. Arī pārējā ēkā jūtams sasmacis gaiss.</p>

54 Šī nepilnība novērsta līdz 2017. gada 31. jūlijam.

55 Šī nepilnība novērsta līdz 2017. gada 31. jūlijam.

Attēls 2

Ēkas siltinājums

Attēls 3

Ēkas vēdkanāls

Attēls 4

Bloķēta izeja uz ēkas 5. stāvu

Ēkas **vispārējais tehniskais stāvoklis** vērtējams kā apmierinošs. Kopumā ēkai nepieciešama siltumizolētās fasādes atjaunošana, apkures sistēmas uzlabošana un ventilācijas sistēmas pārbūve. Nepieciešama kopējā renovācija ēkas 3. un 4. stāvā. Kopējais būves tehniskais nolietojums⁵⁶ – 35%.

Ēkas **sanitārtehniskais stāvoklis** vērtējams kā daļēji apmierinošs – ēkā nav novērots pelējums, BSAC “Selga” ir sanitārās telpas ar atbilstošu aprīkojumu; sanitārās telpas ir tīras, tomēr novērota kaitīgo posmkāju klātbūtne. Ienākot SAN “Selga” koplietošanas telpās (kāpņutelpas, foajē), jūtami nepatīkami aromāti no pilngadīgo personu nodaļas.

BSAC “Selga” pieejamie **materiālie resursi un aprīkojums atbilst bērnu vajadzībām** - bērnu istabas ir aprīkotas saskaņā ar MK 338 un MK 431, ir izveidota atsevišķa virtuve jauniešiem. Vizuāli novērtējot telpas un aprīkojums izskatījās tikai daļēji bērnu vecumposmiem atbilstošs – māteles izskatījās novecojušas.

Indikatīvais ieguldījumu apjoms esošajā BSAC “Selga” infrastruktūrā, kas identificēts tehniskās apsekošanas laikā, ir 350 EUR/m², kopumā veidojot **1 264 375 EUR** visai SAN “Selga” ēkai/ **124 775 EUR** tikai BSAC “Selga”. Veicot rekomendētos uzlabojumus, infrastruktūras uzturēšanas izmaksas varētu samazināties par **30%**.

2.7. Informācija par BSAC “Selga” budžetu

BSAC “Selga” budžets ietilpst SAN “Selga” budžetā, un tā **ieņēmumus** galvenokārt veido pašvaldību iemaksas un personu līdzmaksājumi (iemaksas no pensijas u.c. maksājumi par pakalpojumu). SAN “Selga” ieņēmumu un izdevumu struktūru un dinamiku pēdējo trīs gadu laikā skatīt 7.tabulā.

Tabula 7

SAN “Selga” ieņēmumu struktūra un dinamika 2014.-2016.gadā, EUR (aprēķini par iestādi kopumā)

Gads	2014	2015	2016
ieņēmumi, t.sk.	997 472	921 118	974 372
<i>Pašvaldību iemaksas</i>	<i>582 130</i>	<i>509 654</i>	<i>539 998</i>
<i>Apgādnieku iemaksas personas uzturēšanai</i>	<i>32 325</i>	<i>43 558</i>	<i>43 126</i>
<i>Personas līdzmaksājumi (iemaksas no pensijas u.c. maksājumi par pakalpojumu)</i>	<i>313 972</i>	<i>316 773</i>	<i>328 591</i>
<i>Valsts budžeta dotācija pašvaldībām (par personām, kuras ievietotas institūcijā līdz 01.01.1998.)</i>	<i>42 700</i>	<i>25 620</i>	<i>25 620</i>
<i>Citi ieņēmumi</i>	<i>26 302</i>	<i>24 997</i>	<i>34 622</i>

⁵⁶ Ēkas tehnisko rādītāju un ar tiem saistīto citu ekspluatācijas rādītāju stāvokļa pasliktināšanās pakāpe noteiktā laika momentā attiecībā pret jaunu būvi dabas, klimatisko un laika faktoru ietekmē, kā arī cilvēku darbības vai bezdarbības dēļ (ēkas nolietojums).

	Gads	2014	2015	2016
	<i>Ziedojumi</i>	43	516	2 415
Izdevumi, t.sk.		971 218	951 535	983 962
	<i>Personāla atlīdzības</i>	387 611	413 911	428 609
	<i>Preces un pakalpojumi</i>	544 537	531 634	541 799
	<i>Pamatkapitāla veidošana</i>	39 070	5 990	13 554

Avots: Informācija pēc BSAC “Selga” sniegtās informācijas.

Saskaņā ar ikgadējo SAN “Selga” statistikas pārskatu, SAN “Selga” finanšu līdzekļu izlietojums 2016. gadā uz vienu klientu (t.sk. uz bērnu) ir **871 EUR** mēnesī.

2.8. Sociālais darbs un atbalsts aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem Ventspils pilsētā

2.8.1. Sociālais darbs Ventspils pilsētā

Saskaņā ar Ventspils pilsētas Sociālā dienesta sniegto informāciju pašvaldībā izstrādātais sociālā darba pasākumu kopums orientēts uz to, lai nodrošinātu bērnu attīstībai labvēlīgus apstākļus ģimenēs un samazinātu pārtraukto aizgādību tiesību skaitu. Sociālie darbinieki sociālā darba ietvaros izmanto šādus resursus un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ģimenes sociālo funkcionēšanas spēju uzlabošanai:

- atbalsta grupas vai individuālās konsultācijas, tai skaitā pēc programmas “Bērnu emocionālā audzināšana”;
- sistēmisku psihosociālo darbu – individuālās konsultācijas;
- psihologa konsultācijas;
- ģimenes asistenta atbalstu (no 2014. gada, bet 2017. gadā pakalpojumu saņēma 11 ģimenes);
- sociālo rehabilitāciju no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem (dzīvesvietā/ rehabilitācijas iestādē, t.sk. ģimenēm ar bērniem krīzes centrā “Paspārne”);
- sociālo rehabilitāciju no vardarbības cietušām personām un vardarbību veikušām personām (jurista, psihologa konsultācijas vai atbalsta grupas);
- sociālo rehabilitāciju bērniem un jauniešiem dienas centros “Spēkuguns” un “Sagara”;
- sociālo rehabilitāciju no psihoaktīvām vielām atkarīgiem bērniem;
- ja nepieciešams, materiālo palīdzību.

2.8.2. Atbalsts aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem Ventspils pilsētā

Ventspils pašvaldībā 2017. gada 12. aprīlī bija 69 aizbildņi, 10 audžuģimenes, 1 adoptētājs un 1 viesģimene, kas nodrošina aprūpi ģimeniskā vidē bez vecāku gādības palikušiem bērniem un bāreņiem. Detalizētu informācija par audžuģimeņu, viesģimeņu, adoptētāju un aizbildņu skaita izmaiņām skatīt 8. tabulā.

Audzūgimeņu, aizbildņu un adoptētāju skaits Ventspils pašvaldībā⁵⁷

	2014. gada 31. decembrī	2015. gada 31. decembrī	2016. gada 31. decembrī	2017. gada 12. aprīlī
Audzūgimeņu skaits	13	13	11	10
Viesģimeņu skaits	0	0	1	1
Aizbildņu skaits	79	78	69	69
Adoptētāju skaits	9	10	10	1

Pēdējos trīs gados vērojama aizbildņu, audzūgimeņu, adoptētāju un viesģimeņu skaita samazināšanās, kas rosina domāt, ka līdz šim pašvaldības veiktie jaunu aizbildņu, audzūgimeņu un adoptētāju piesaistīšanas pasākumi nav pietiekami efektīvi. Tas, savukārt, norāda uz nepieciešamību izvēlēties citu pieeju un stratēģiju sabiedrības uzrunāšanai.

Audzūgimeņu un aizbildņu skaita palielināšanai Ventspilī kopš 2014. gada tiek neregulāri ievietotas publikācijas laikrakstos. Ir pieejama informācija internetā Ventspils portālā un bāriņtiesas izstrādātā bukletā “Audzūgimenes ABC”. 2014. un 2015. gadā projekta „Atbalsts audzūgimenēm un aizbildņiem Ventspils un Talsu pilsētās un novados”- ietvaros sadarbojoties Sociālajam dienestam, Bāriņtiesai un Krīzes centram organizēti četri semināri, u.c. informatīvi pasākumi, atbalsta grupas un nodarbības audžuvecākiem, aizbildņiem un adoptētājiem latviešu un krievu valodās. Izstrādāts informatīvs buklets “Bērns ir palicis bez vecākiem, vai izņemts no ģimenes ... Kas tālāk?”. Savukārt 2016. gadā organizētas aizbildņu apmācības 60 stundu apjomā.

⁵⁷ Ventspils pilsētas domes Sociālais dienests, informācija uz 2017.gada 12. aprīli.

3. Priekšlikumi BSAC “Selga” reorganizēšanai

Nodaļā sniegti priekšlikumi BSAC „Selga” reorganizēšanai 5 gadu termiņā (līdz 2022.gadam), t.sk. piedāvātas alternatīvas ēku turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, iekļauti iespējamie risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem, bērnu pārvietošanai un personāla resursu turpmākai izmantošanai, īstenojamās reorganizācijas laika grafiks ar atbildīgajiem un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Priekšlikumi BSAC „Selga” reorganizēšanai primāri vērsti uz bērnu labklājības veicināšanu viņu labākajās interesēs.

3.1. Risinājums BSAC “Selga” ēkas turpmākai izmantošanai

BSAC “Selga” ir izvietots SAN “Selga” ēkas 4. stāvā. SAN “Selga” un Ventspils pilsētas pašvaldība ir izteikusi šādas ieceres BSAC “Selga” infrastruktūras turpmākai izmantošanai pēc reorganizācijas:

1. alternatīva. Pēc bērnu nodaļas reorganizācijas esošajās telpās (ēkas 4.stāvā) izveidot paaugstināta komforta istabas pilngadīgām personām. Reorganizācijas plāna ietvaros netiek izskatīti reorganizācijas varianti pilngadīgo personu nodaļai, bet ilgstoša sociālā aprūpe institūcijā ir pretrunā ar DI pamatprincipiem un mērķiem, reorganizācijas plāna izstrādātāji rosina tuvākā vai tālākā nākotnē plānot DI procesu arī šai mērķa grupai. Provizoriski ieguldījumi ēkas atjaunošanā varētu būt 350 EUR/m² (skatīt 2.6. nodaļu). Šādu līdzekļu ieguldīšana ilgstošas aprūpes institūcijā tagad vai tuvākajā nākotnē nav ekonomiski lietderīga un nebūtu ilgtspējīga. Reorganizācijas plāna izstrādātāji rekomendē pēc 2022. gada iestādes ēkā plānot dažādus SBSP pakalpojumus atbilstoši pilngadīgo personu labākajām interesēm (dienas centru, specializētas darbnīcas utt.).

2. alternatīva. Izveidot ĢVPP. Veidojot ĢVPP BSAC “Selga” telpās, jāņem vērā, ka pakalpojums sniedzams saskaņā ar MK 338 V nodaļu “Prasības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniedzējiem”.

3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem

Saskaņā ar BTAL⁵⁸ **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP vai „jauniešu mājā” saskaņā ar bērna individuālajām vajadzībām.**

58 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

Šobrīd 8 Ventspils pilsētas bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības, ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā citā pašvaldībā. 3 no tiem ar Ventspils pilsētas bāriņtiesas lēmumu ievietoti VSAC „Kurzeme” filiālē „Liepāja”, savukārt 5 tur atrodas uz vecāku iesnieguma pamata.

Atbilstoši Standartiem (7. standarts), ārpusģimenes aprūpes vietā bērnam ir jābūt iespējai nezaudēt saikni ar savu sociālo vidi (vecvecāki, tantes, tēvoči, draugi, skola, bērnudārzs u.c.). Tāpēc sociālās aprūpes nodrošināšanu nepieciešams plānot tuvāk bērnu ierastajai sociālajai videi – Ventspilī.

Apakšnodaļā iekļautas SIA „AC Konsultācijas” speciālistu rekomendācijas infrastruktūras pielāgojumiem, kā arī izvērtēts alternatīvu ekonomiskais pamatojums (detalizētus aprēķinus skatīt 4. pielikumā). Ieguldījumi infrastruktūras atjaunošanai/izveidei un iespējamās izmaksas ir Ventspils pilsētas pašvaldības provizoriskajos izmaksu aprēķinos, vidējās tirgus cenās Ventspilī un Latvijā kopumā, kā arī SIA “AC Konsultācijas” ekspertu pieņēmumos un pieredzē pamatoti.

1. alternatīva. Atjaunot pašvaldības īpašumā esošu dzīvokli (110 m²) “jauniešu mājas” izveidei.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā - **700 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei – **68 488 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **10 684 EUR/gadā**.

2. alternatīva. Atjaunot pašvaldības īpašumā esošu māju (150 m²) “jauniešu mājas” izveidei.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **700 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei – **83 940 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **10 492 EUR/gadā**.

3. alternatīva. Būvēt kotedžtipa māju ĢVPP bērniem vai “jauniešu mājai” pusaudžiem. Vienstāvīgu privātmāju varētu būvēt uz pašvaldības īpašumā esošas zemes, paredzot atbilstošu vides pieejamību.

Mājā varētu būt četras līdz sešas bērnu guļamistabas – vismaz 16m² katra (viens līdz divi bērni katrā), viena dzīvojamā istaba (30m²), virtuve (20m²), divi sanitārie mezgli (katrs vismaz 10m²), saimniecības telpas sporta inventāram, velosipēdiem, ziemas apģērbam un apaviem u.c. (20m²), un viena telpa darbiniekam (8m²), katrai ēkai kopā veidojot **170m²** platību. Mājā tiktu nodrošināts **ĢVPP vai “jauniešu māja” 6(±2)** bez vecāku gādības palikušiem bērniem/ pusaudžiem.

Gadījumā, ja BSAC “Selga” bērnu skaits samazināsies un infrastruktūra nebūs nepieciešama tik lielam bērnu skaitam, rekomendējams plānot infrastruktūru bērnu ar FT aprūpei ĢVPP (integrētās grupas-paredzot mazāku bērnu skaitu un lielāku darbinieku skaitu), veidot specializētas rehabilitācijas programmas jauniešiem ar uzvedības grūtībām un atkarībām, vai izmantošanai audžuģimeņu vajadzībām.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **2 100 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei – **83 728 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **10 466 EUR/gadā**.

4. alternatīva. – Pārtraukt ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu bērniem BSAC “Selga” līdz 2022. gada beigām un pielāgot BSAC telpas SBSP sniegšanai.

5.alternatīva. - Izveidot ĢVPP/”jauniešu māju” BSAC “Selga” telpās. Veidojot ĢVPP/”jauniešu māju” BSAC “Selga” telpās, jāpārlicinās, ka pakalpojums tiek sniegts saskaņā ar MK 338 V nodaļu “Prasības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniedzējiem”. Reorganizācijas plāna izstrādātāji norāda uz risku, ka, attīstot ĢVPP/”jauniešu māju” esošajā BSAC “Selga” ēkā, varētu būt grūtības nodrošināt atbilstību MK 338.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **350 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei (vienai bērnu grupai) – **85 936 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **10 742 EUR/gadā**.

3.3. BSAC “Selga” bērnu pārvietošanas plāns

2017. gada 12. aprīlī BSAC “Selga” uzturējās 23 bērni. Turpmāk analizētas iespējas bērnu pārvietošanai tuvākajos piecos gados (līdz 2022.gada beigām), lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC “Selga”.

Starptautiskajās vadlīnijās par bērnu alternatīvo aprūpi, Rīcības plānā DI īstenošanai 2015.-2020. gadam, Pamatnostādnēs sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.-2020. gadam, kā arī Nodibinājuma Sociālo pakalpojumu aģentūras veiktajā pētījumā “Specializētās audžuģimenes – ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā” norādīts, ka dzīve institūcijā negatīvi ietekmē bērna garīgo, fizisko, emocionālo un sociālo attīstību. Jo ilgāku laiku bērns dzīvo institūcijā, jo apgrūtinātāka kļūst bērna personiskās sociālās dzīves un ģimenes veidošana.

Dzīvojot institūcijā, bērnam neattīstās dažādas kompetences (sociālās, sadzīves vadīšanas un konfliktu risināšanas prasmes, ģimenes locekļu emocionālās mijiedarbības prasme un citas ikdienas dzīves pieredzes u.c.), kas nepieciešamas patstāvīgai dzīvei. Nonākot BSAC, bērniem tiek apgrūtināta prasme izveidot dabīgu, veselīgu un stabilu piesaisti, kas veido bērna personību. Piedzīvojot šķiršanos no vecākiem, kā arī nesāņemot nepieciešamo uzmanību un rūpes ģimenes vidē, vairumam sociālās

aprūpes centros dzīvojošo bērnu tiek traumēta spēja emocionāli piesaistīties, kā rezultātā bērnam veidojas naida un agresija, nespēja uzticēties, visatļautība.⁵⁹ Tāpēc **primāri BSAC „Selga” bērnu aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). **Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP vai “jauniešu mājā”.**

Tālāk secīgi rakstīts par visām iespējām pārvietot BSAC „Selga” bērnus un nodrošināt tiem pakalpojumus ģimenes vidē vai “jauniešu mājā”.

1. Bioloģiskā ģimene. Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, primāri ir risināms jautājums par BSAC „Selga” bērnu atgriešanos bioloģiskajā ģimenē.

Lai to īstenotu, būtu svarīgi veikt atkārtotu bērna un ģimenes izvērtēšanu, kā arī turpināt sociālo darbu ar ģimenēm, kurās vecākiem ir pārtrauktas, bet nav atņemtas aizgādības tiesības (9 bērni). Novērtējot iepriekš veikto sociālā darba ar ģimenēm un bērniem intervenci, nepieciešams pievērst uzmanību iztrūkstošajiem pakalpojumiem riska ģimenēm un pēc iespējas, veicināt to attīstību un pēctecību ilgtermiņā (piem., psihosociālais darbs ar vecākiem un ģimeni, ģimenes sapulce, motivācijas programma, rehabilitācijas programma alkohola atkarīgiem vecākiem, ģimenes terapija, bērna atgriešanās ģimenē plānošana kopā ar vecākiem, sociālo prasmju grupa, izglītojošā grupa, bērnu emocionālās audzināšanas grupa, atbalsta grupas vecākiem u.c. kopienas pakalpojumi). Pēc sociālā dienesta sociālā darbinieka izvērtējuma, piesaistīt nepieciešamos speciālistus un pakalpojumus, lai pēc iespējas vairāk bērnu varētu atgriezties pie vecākiem tuvāko divu gadu laikā. Vecākiem, kuriem vēl nav atņemtas aizgādības tiesības ir jāsniedz maksimāls atbalsts, lai paaugstinātu viņu motivāciju mainīt savu dzīves situāciju.

2. Aizbildņi, audžuģimenes, adoptētāji. Saskaņā ar BTAL 27. panta 3. punktu,⁶⁰ šķirot bērnu no bioloģiskās ģimenes, bērnam primāri jānodrošina iespēja augt pie aizbildņa ierastajā sociālajā vidē kopā ar personām, ar kurām bērnam ir ciešs kontakts un piesaiste, audžuģimenē vai pie adoptētāja (juridiski brīvajiem bērniem).

Šobrīd Latvijā procentuāli lielākais skaits bērnu ir nodoti aizbildnībā pie vecvecākiem. Citu Eiropas valstu (Norvēģijā un Zviedrijā) pieredze liecina, ka kopīgās diskusijās, kurās piedalās visas bērnam pietuvinātās personas, tiek rasti iepriekš neparedzami risinājumi, veidota sadarbība un atbalsts plašākās ģimenes ietvaros, lai novērstu bērna nonākšanu institūcijā un nodrošinātu aprūpi ģimenē-paplašinātā aizbildnībā. Lai nodrošinātu bērniem aprūpi **paplašinātā aizbildnībā**, būtu nepieciešams apzināt un uzrunāt visu bērnam pietuvināto personu loku un organizēt kopīgās diskusijas. Pēc aprūpes aizbildnībā uzsākšanas būtu jāturpina sniegt atbalstu bērnam, aizbildnim un ģimenei kopumā.

59 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

60 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

Gadījumā, ja tomēr bērnus nav iespējams atgriezt bioloģiskajā ģimenē vai iecelt aizbildni, 14 juridiski brīvajiem BSAC „Selga” bērniem būtu jāpiemeklē audžuģimene vai jāveicina bērnu adopcija. Lai to nodrošinātu, būtu nepieciešami mērķtiecīgi pasākumi sabiedrības uzrunāšanai un izglītošanai, lai veicinātu audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanu.

Ja tuvāko divu gadu laikā nav iespējams īstenot nevienu no iepriekš minētājām bērna aprūpes iespējām ģimenes vidē, jārod risinājums, lai bērnus pārvietotu uz ĢVPP, bet pusaudžus - uz „jauniešu māju”.

3. “Jauniešu māja”. Atbilstoši bērnu vecumam, no 2023. gada pakalpojumi „jauniešu mājā” būtu piemēroti 6 bērniem pusaudžu vecumā. Pieejamās vietas un organizācijas noteikumu dēļ esošās “jauniešu mājas” BSAC „Selga” telpās pēc būtības pašlaik nav uzskatāmas par ģimeniskai videi pietuvinātiem pakalpojumiem.

Lai alternatīvu aprūpi “jauniešu mājās” BSAC „Selga” pusaudžiem nodrošinātu pēc iespējas ātrāk (tuvāko mēnešu laikā), jāplāno un jāīsteno darbības esošo „jauniešu māju” darbības pilnveidošanai vai pārkārtošanai. Savukārt jaunas „jauniešu mājas” izveidi ārpus esošām BSAC telpām un teritorijas iespējams veikt tuvāko 2-3 gadu laikā. Atbilstoši izvēlētajai alternatīvai un izstrādātajam plānam būtu jāīsteno secīgi pasākumi.

9. tabulā apkopota informācija par bērnu pārvietošanas iespējām saskaņā ar individuālo vajadzību izvērtējumu, bērnu vecumu un juridisko statusu.

Tabula 9

BSAC “Selga” bērnu pārvietošanas plāns

Bērnu pārvietošana	Bērnu skaits
2017.-2022. gada I ceturksnis	
Bioloģiskā ģimene	pēc iespējas
Aizbildnība/audžuģimene	pēc iespējas
Adopcija	Visi juridiski brīvie BSAC “Selga” bērni
2022. gada I-IV ceturksnis	
Ģimenes vide	pēc iespējas
2023. gada sākumā būs sasnieguši pilngadību	17
2023. gadā – “jauniešu māja”	6

Darbinieku noslodze rekomendētajās alternatīvās

Saskaņā ar MK 338 2.2. punktu “nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka sociālo **pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītājs** vai augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja priekšlikumu”. Pamatojoties uz šiem MK noteikumiem, reorganizācijas plāna izstrādātāji rekomendē pakalpojuma sniegšanai plānot darbiniekus atbilstoši bērnu vecumam, vajadzībām un paredzot, ka daļu pakalpojumu bērns var saņemt ārpus „jauniešu mājas”.

Lai nodrošinātu individuālu pieeju un atbalsta/uzticības personu katram bērniem, jauniešu mājas” darbinieku noslodzi rekomendējams plānot pēc pastāvības principa - nodrošinot bērniem nemainīgu personālu dienas garumā, kā arī darbdienu pēcpusdienās un brīvdienās ielānojot divus darbiniekus. Savukārt, ja nepieciešams psihologu, psihoterapeitu, logopēdu, attīstošo pedagogu, ergoterapeitu u.c. speciālistus, rekomendējams piesaistīt kā ārpalpojuma sniedzējus.

Reorganizācijas plāna izstrādātāju rekomendācijas indikatīvajam darbinieku slodžu skaitam ”jauniešu mājā” sniegtas 10. tabulā.

Tabula 10

Indikatīvais darbinieku slodžu skaits “jauniešu mājā”

	Slodzes	Darba laiks ⁶¹
“Jauniešu māja” (6±2 jaunieši) /		
Sociālais darbinieks	1,5	Darbdiena: 16:00-22:00 Nedēļas nogale/brīvdiena: 9:00-22:00
Sociālais audzinātājs	3,5	Darbdiena: 15:00 – 8:00 Nedēļas nogale/brīvdiena: 9:00-9:00

Savukārt nākamā 11.tabulā redzama iespējamā “jauniešu mājas” darbinieku darba organizācija diennakts laikā.

Tabula 11

Indikatīvā darbinieku darba organizācija “jauniešu mājā”

Laiks	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	19-20	20-21	21-22	22-23	23-00	00-08
“Jauniešu māja”																
<u>Darbdienās</u>																
Sociālais darbinieks																
Sociālais audzinātājs																
“Jauniešu māja”																
<u>Brīvdienās</u>																
Sociālais darbinieks																
Sociālais audzinātājs																

Jāatgādina, ka nozīmīgi ir visu bērnu, bet īpaši pusaudžu sagatavošanas pasākumi pārejai uz alternatīvo aprūpes formu. Tā, piemēram, jauniešiem būtu noteikti jāsaņem informācija par nākotnes vīziju, iespējām, risinājumiem. Tāpat ir jānoskaidro pusaudžu gaidas un bažas, viņu viedoklis par BSAC darbiniekiem (ar kuriem jauniešiem ir uzticības pilnas un atbalstošas attiecības), jārunā par pusaudžu

61 Darba laika un slodžu rekomendācijas sniegtas, balstoties uz Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centra pieredzi.

vēlmēm jaunās „jauniešu mājas” iekārtošanā un jāorganizē jauniešu līdzdalība telpu iekārtošanā, jāskaidro jauniešiem atbildības, kas būs citādas vai palielināsies jaunajā aprūpes formā. Līdzdalība pārejas procesa laikā palīdz jauniešiem izprast un pieņemt pārmaiņas un lēmumus, uzticēties un sadarboties, rīkoties un uzņemties atbildību par to, samazināt atkarību no pieaugušo lēmumiem un ietekmes.

Lai novērstu Ventspilī dzīvojošo bērnu nonākšanu institūcijā tuvākajos piecos gados, būtu jāplāno regulāri pasākumi aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai Ventspilī un tie jāorganizē arī tālākā nākotnē, bet intensīvi Projekta īstenošanas laikā līdz 2022. gada beigām.

3.4. Risinājums personāla resursu tālākai izmantošanai

No aptaujātajiem 18 darbiniekiem 14 atbildējuši, ka institūcijas reorganizācijas gadījumā vēlētos turpināt darbu ar BSAC bērniem, t.sk. ar bērniem ar invaliditāti. 3 darbinieki nezina, vai vēlas turpināt darbu ar BSAC bērniem, savukārt 1 darbu ar BSAC bērniem turpināt nevēlas.

Aptaujātie darbinieki norādījuši, ka vēlētos sniegt pakalpojumus bērniem šādās vecuma grupām: 1 darbinieks vēlētos strādāt ar bērniem vecumā 1-3 gadi, 2 darbinieki ar bērniem vecumā 4-6 gadi, 1 darbinieks ar bērniem vecumā 7-11 gadi, 3 darbinieki – ar bērniem vecumā 12-17 gadi. 11 darbinieki labprāt turpinātu darbu ar jaukta vecuma bērnu grupu.

Lai turpinātu darbu ar bērniem pēc BSAC “Selga” reorganizācijas, apmācības būtu nepieciešamas 13 darbiniekiem. Savukārt, lai turpinātu darbu citos SBSP, apmācības būtu nepieciešamas 3 darbiniekiem.

“Jauniešu mājās”/ĢVPP sniegšanā iesaistīto darbinieku kompetencēm ir jāietver zināšanas par sadarbību ar bioloģiskajām ģimenēm, piesaistes nozīmi, specifiku darbā ar vardarbībā (t.sk. seksuālā, fiziskā u.c.) cietušiem bērniem un pusaudžiem. Lai turpinātu darbu “Jauniešu mājā”/ĢVPP, jāapgūst arī zināšanas par ģimenisku aprūpi un nepieciešamas šādas kompetences: (1) spēja nodrošināt bērnam nepieciešamo aprūpi, (2) spēja izprast bērnu un atbilstoši reaģēt, (3) spēja radīt drošu ģimenes vidi, (4) spēja stiprināt bērna saiknes, (5) spēja sadarboties, (6) spēja pilnveidoties un attīstīties.

Tiem darbiniekiem, kas nevēlas turpināt darbu sociālā jomā, ir pieejami Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātie pakalpojumi.

3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks

Šajā nodaļā apkopota informācija par BSAC “Selga” reorganizācijas ietvaros veicamajām galvenajām darbībām, to izpildes termiņu un atbildīgajiem.

Tabula 12

Bērnu aprūpes reorganizācija – nozīmīgākās aktivitātes

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	LAIKA PLĀNS
1.	BĒRNU APRŪPE ĢIMENES VIDĒ		
1.1.	Izstrādāt kopienas pakalpojumu attīstības plānu ⁶² vecākiem, kuriem ir bērnu aprūpes grūtības	Sociālais dienests (SD)	atbilstoši situācijai no 2018. gada I cet.
1.2.	Papildus vecāku rehabilitācijas plānam atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam – ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas);	SD	no 2017. gada III cet.
1.3.	Izstrādāt plānu atbalsta nodrošināšanai VSAC bērnu bioloģiskajiem vecākiem, lai veicinātu bez vecāku gādības palikušo bērnu atgriešanu ģimenē	SD	atbilstoši situācijai no 2018. gada I cet.
1.4.	Atkārtoti izvērtēt BSAC bērnu un ģimenes sistēmu, apzinot un uzrunājot potenciālo aizbildņu loku	SD/Bāriņtiesa (BT)/BSAC	regulāri
1.5.	Turpināt veikt sociālo darbu ar bērnu un ģimeni	SD	pastāvīgi
1.6.	Nodrošināt daudzveidīgus, pēctecīgus pakalpojumus ilgtermiņā bērniem un riska ģimenēm ar ilgstošam un komplikētam problēmām	SD	pastāvīgi
1.7.	Izstrādāt pasākumu kopumu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai	SD/BT/NVO ⁶³	atbilstoši situācijai no 2018. gada II cet.
1.8.	Identificēt nepieciešamo finansējumu aizbildņu un audžuģimeņu atbalsta programmas attīstīšanai un īstenošanai	SD	atbilstoši situācijai no 2018. gada II cet.
1.9.	Īstenot atbalsta programmu aizbildņiem un audžuģimenēm	SD/BT/NVO	regulāri
1.10.	Piesaistīt nepieciešamos speciālistus atbalsta programmas aizbildņiem un audžuģimenēm īstenošanai	SD	pastāvīgi
1.11.	Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā un audžuģimenēs ievietotajiem bērniem (piem., speciālistu konsultācijas)	SD	pastāvīgi
2.	PERSONĀLS “JAUNIEŠU MĀJAI”/ĢVPP/ CITI SBSP		
2.1.	Plānot personālu (speciālistu skaita un noslodzes aprēķins, algas aprēķins, sadarbības modelis) pakalpojumu nodrošināšanai	SD/BSAC	atbilstoši situācijai no 2018. gada I cet.
2.2.	Piesaistīt personālu	SD/BSAC	atbilstoši situācijai no no 2018. gada.

62 Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi), vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās intervences. Attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

⁶³ Piemēram, sadarboties ar Kurzemes reģiona audžuģimeņu biedrību “Estere”

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	LAIKA PLĀNS
2.3.	Organizēt apmācības personālam	SD/BSAC	atbilstoši situācijai no 2018. gada
2.4.	Izveidot pakalpojumu komandas un noteikt kopējus mērķus veiksmīgai bērnu aprūpei un rehabilitācijai	BSAC/SD/BT	atbilstoši situācijai no 2022. gada II cet.
3.	TELPA, VIETA “JAUNIEŠU MĀJAI”/ĢVPP/ CITI SBSP		
3.1.	Izvēlēties vietu pakalpojumu izveidei	BSAC/SD/pašvaldība	atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.2.	Plānot pakalpojumus (pakalpojuma vadlīnijas, izrietošās prasības telpai, prasības aprīkojumam, nepieciešamā aprūpes personāla definēšana)	BSAC/SD	atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.3.	Identificēt nepieciešamo finansējumu pakalpojumu attīstīšanai	SD/NĪP	atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.4.	Izstrādāt, izsludināt iepirkumu, slēgt līgumu (inženiertehniskajai izpētei, tehniskajam projektam, būvprojektēšanai, būvdarbiem)	SD/NĪP	atbilstoši situācijai no 2018. gada IV cet.
3.5.	Veikt telpisko plānošanu un vides prasību ietveršanu pakalpojumu izveidei	SD/BSAC/NĪP	atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.6.	Veikt Inženiertehnisko izpēti, būvprojektēšanu	SD/NĪP	atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.7.	Veikt būvdarbus/atjaunot būvi	NĪP	2019. gada II cet. -2021. gada IV cet.
3.8.	Pieņemt/nodot ēku ekspluatācijā	BSAC/SD/NĪP	Līdz 2022. gada II cet.
4.	APRĪKOJUMS “JAUNIEŠU MĀJAI”/ĢVPP/ CITI SBSP		
4.1.	Apzināt nepieciešamo aprīkojumu pakalpojumu izveidei	BSAC /SD	no 2017. gada III cet.
4.2.	Pieņemt lēmumu par esošā aprīkojuma turpmāko izmantošanu	BSAC/SD	no 2019. gada III cet.
4.3.	Sagatavot sarakstu ar iegādājamo aprīkojumu	BSAC/SD	no 2017. gada III cet.
4.4.	Veikt iepirkumu aprīkojuma iegādei, slēgt līgumus	BSAC/SD	no 2018. gada III cet.
4.5.	Aprīkojuma piegāde	BSAC/SD	no 2018. gada III cet.
5.	ĢVPP, „JAUNIEŠU MĀJAS” UN CITU SBSP IZVEIDE		
5.1.	Sagatavot projekta iesniegumu ERAF projekta līdzekļu piesaistei	SD/BSAC	2018. gada I cet.
5.2.	Slēgt ERAF līdzfinansējuma līgumu	SD	Atbilstoši situācijai no 2018. gada III cet.
5.3.	ERAF projekta ieviešana	SD/BSAC	Atbilstoši situācijai no 2018. gada III cet.
5.4.	Izstrādāt un ieviest finansēšanas modeli	SD/BSAC	Atbilstoši situācijai no 2018. gada III cet.
6	BĒRNU SAGATAVOŠANA APRŪPES MODEĻA MAIŅAI UN BĒRNU PĀRVIETOŠANA		
6.1.	Izstrādāt plānu bērna sagatavošanai pārejai uz	BSAC	atbilstoši situācijai

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	LAIKA PLĀNS
	ģimenisku vidi vai ĢVPP, „Jauniešu māju”		no 2017. gada III cet.
6.2.	Noskaidrot bērna intereses un vēlmes, veidojot grupas (noskaidrot, ar kuriem bērniem katrs bērns vēlas dzīvot kopā, kurš no aprūpē esošajiem darbiniekiem ir bērna piesaistes persona u.c.)	BSAC	Atbilstoši situācijai no 2018. gada IV cet.
6.3.	Sagatavot bērnus pārmaiņām - aprūpes modeļa maiņai	BSAC	no 2017. gada III cet.
6.4.	Pārvietot uz jaunajām telpām bērnus, kuriem nav iespēja augt ģimenes vidē	BSAC /SD	atbilstoši situācijai no 2018. gada IV cet.

3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti

Šajā nodaļā sniegta informācija par reorganizācijas ieceru īstenošanai nepieciešamo finansējumu un piesaistāmiem finansējuma avotiem, domājot par finansējuma piesaistes iespējām personāla kvalifikācijas paaugstināšanai, atbalsta programmas izveidei un sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai.

Saskaņā ar Rīcības plānu deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam ĢVPP infrastruktūras izveidei no ERAF indikatīvi tiek plānoti 21 300 EUR uz 1 bērnu un “jauniešu mājas” izveidei – 10 000 EUR uz 1 bērnu, kā arī no ESF fondiem ir pieejams atbalsts aizbildņu, audžuģimeņu un adaptētāju skaita palielināšanai. No ekonomiskās lietderības viedokļa izdevumi aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju piesaistīšanai ir mazāki un ieguvumi ir lielāki, šo alternatīvās aprūpes formu padarot ilgtspējīgāku.

3.6.1. Indikatīvais reorganizācijai nepieciešamais finansējums

Tabula 13

Reorganizācijai nepieciešamais finansējums

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
Pasākumu kopums potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju skaita palielināšanai	Atbilstoši veicamajiem pasākumiem/detalizētam pasākumu plānam	Līdz 2022. gadam nepieciešams organizēt motivējošus, konsultējošus un izglītojošus pasākumus un piesaistīt jaunas audžuģimenes, aizbildņus un adoptētājus.	--	Projekta līdzekļi Pašvaldības budžets
Atbalsta programma	1 200 EUR AAA ģimenei	Sniegt psihosociālo atbalstu audžuģimenēm, aizbildņiem adoptētājiem, nodrošinot atbalsta grupas, speciālistu konsultācijas,	--	Pašvaldības budžets ⁶⁴

64 Pašvaldības Sociālā dienesta līdzekļu ietvaros

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
		supervīzijas, atbalstu krīzes situācijās, mājas vizītes, tikšanos organizēšanu ar bērna bioloģisko ģimeni.		
Sociālais darbs	Saskaņā ar darba plānu	Sociālo darbu nepieciešams veikt ar bērnu ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos pie vecākiem.		Pašvaldības budžets ⁶⁵ Projekta “Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās” līdzekļi
Darbinieku prasmju pilnveide	120 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka apmācības darbam ĢVPP/ “jauniešu mājā” ilgst vidēji 3 dienas un izmaksā 40 EUR dienā 1 personai	--	Projekta līdzekļi Privātie līdzekļi Pašvaldības budžets
Darbinieku pārkvalificēšana	400 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka 2. profesionālās kvalifikācijas līmeņa apmācības “Sociālā aprūpe” izmaksā vidēji 400 EUR/480h.	--	Pašvaldības budžets Projekta līdzekļi
Atbalsts bērniem (aprūpe ģimenes vidē)	1200 EUR/gadā bērnam	Pieņemot, ka dažādi rehabilitācijas pakalpojumi (piemēram, attīstošā pedagoga un psihologa konsultācijas, kanisterapija, reitterapija) izmaksā vidēji 25 EUR/nodarbība un bērnam nepieciešamas 4 nodarbības mēnesī.	--	Pašvaldības budžets
Bērnu pārvietošana	Saskaņā ar detalizētu pārvietošanas plānu	Bērnu pārvietošanas plānā iekļaut bērna vēlmes telpu dizainam, bērns jāiesaista telpu iekārtošanā, kā arī bērns pie jaunajām telpām jāpieradina pakāpeniski.	--	Pašvaldības budžets BSAC budžets
Aprīkojuma pārvietošana	saskaņā ar detalizētu pārvietošanas plānu	Izstrādājot aprīkojuma pārvietošanas plānu un sagatavojot turpmāk izmantojamā aprīkojuma sarakstu, nepieciešams ņemt vērā inventāra nolietojumu, mūsdienīgumu, kā arī to, vai tas ir piemērots bērnu vecumam un dzimumam. Aprīkojuma pārvietošanā nepieciešams iesaistīt bērnus.	--	Pašvaldības budžets BSAC budžets
Dzīvokļa atjaunošana	77 000 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85%	ERAF ETS
Mājas atjaunošana	105 000 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85%	ERAF ETS

65 Pašvaldības Sociālā dienesta līdzekļu ietvaros

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
Kotedžtipa mājas būvniecība	357 000 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85%	ERAF ETS
BSAC “Selga” infrastruktūras atjaunošana	124 775 EUR	Skatīt 2.6. nodaļu.	<85%	Pašvaldības budžets ERAF ETS

3.6.2. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamā finansējuma avoti

Daļu reorganizācijas veikšanai nepieciešamo izdevumu, kas saistīti ar darbinieku kvalifikācijas celšanu, atbalsta programmas izveidošanu un finansēšanu aizbildņiem un audžuģimenēm, bērnu un aprīkojuma pārvietošanu, būtu iespējams segt no pašvaldības vai BSAC “Selga” budžeta līdzekļiem. Savukārt, izdevumus, kas saistīti ar infrastruktūras atjaunošanu un izveidi, būtu iespējams daļēji segt no pašvaldības budžeta un daļēji no ERAF un ETS. Atsevišķos gadījumos iespējams izmantot publisko vai privāto fondu, NVO un reliģisko organizāciju līdzekļus vai dažādus ziedojumus.

Uz **ERAF līdzekļiem** var pieteikties pašvaldības, vai to izveidotas iestādes, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi. Būtiski, ka pašvaldības ir plānošanas reģionu sadarbības partneris 9.2.2.1. pasākuma ietvaros, kā arī reorganizācijas risinājumi, kam plānots piesaistīt ERAF finansējumu, ir iekļauti KPR DI plānā. Kopējais projekta finansējums (visiem plānošanas reģioniem) plānots 41,5 milj. EUR apmērā, t.sk. ERAF līdzfinansējums 35,3 milj. EUR apmērā (t.i., līdz 85%). Līdz ar to vismaz 15% no kopējā projekta finansējuma pašvaldībai jāparedz no saviem budžeta līdzekļiem. Konkursa pirmajā kārtā, kurā ar projektu piedalīties var arī Ventspils pilsēta, indikatīvais finansējuma apmērs kopā plānots 14,8 milj. EUR.

Projektu atlase tiks organizēta ierobežotas projektu iesniegumu atlases formā un noritēs no 2018.gada 1. janvāra līdz 31. decembrim. Ja plānošanas reģionu DI plānus LM izveidotā Sociālo pakalpojumu attīstības padome apstiprina pirms 2018.gada 1. janvāra, projektu iesniegumu atlasī izsludina uzreiz pēc plānošanas reģionu DI plānu apstiprināšanas. Plānotais projektu īstenošanas laiks ir līdz 2022.gada decembrim.⁶⁶

“Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam (turpmāk – ETS): Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma (LV-LT). Programmas sociālo pakalpojumu un infrastruktūras attīstībai atbilstošais tematiskais mērķis ir „Sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju”, kura ietvaros paredzēts uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus sociālās integrācijas sekmēšanai, kā arī uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās.

66 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 871 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākuma “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”. <http://likumi.lv/doc.php?id=287725>

Specifiskais mērķis ir uzlabot sociālo pakalpojumu pieejamību un efektivitāti.⁶⁷ Maksimālais iespējamais finansējums vienam projektam ir 700 tūkst. EUR. Atbalsta intensitāte ir līdz 85% apmērā no attiecināmajiem izdevumiem.⁶⁸ Indikatīvajās atbalstāmajās aktivitātēs ir iekļaujama arī **infrastruktūras un aprīkojuma attīstība, kas nepieciešama sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai.**

Finansējuma saņēmēji var būt:

- nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas,
- plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes,
- NVO,
- sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas.⁶⁹

⁶⁷EuropeanRegionalDevelopmentFund. Interreg Latvija-Lietuva.3.1. To improveaccessibilityandefficiencyofsocial services<http://latlit.eu/3-1-to-improve-accessibility-and-efficiency-of-social-services/>

⁶⁸ LV-LT programmas mājas lapa, Annoucementforthe 2nd callforproposals. <http://latlit.eu/calls-for-proposals/2nd/>

⁶⁹ Detalizētāka informācija: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības aģentūra (2016). Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020.gadam. http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/latvijas_lietuvas_parrobezu_sadarbibas_programma/?doc=18274un Interreg V-A Latvia – LithuaniaProgramme 2014-2020. <http://latlit.eu/>

Kopsavilkums un rekomendācijas

BSAC “Selga” reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC “Selga”, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sabiedrībā balstītos pakalpojumos, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei.

Reorganizācijas plānā ir aktualizēta nepieciešamība pēc tādas bērnu aprūpes, kas atbilst bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām.⁷⁰

Sociālo pakalpojumu aģentūras veiktajā pētījumā “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā” norādīts, ka dzīve institūcijā negatīvi ietekmē gan bērna garīgo, gan fizisko attīstību. Agrīnā vecumā nonākot bērnu aprūpes centros, bērniem tiek apgrūtināta prasme izveidot dabīgu, veselīgu un stabilu piesaisti, kas veido bērna personību. Piedzīvojot šķiršanos no vecākiem, kā arī nesaņemot nepieciešamo uzmanību un rūpes ģimenē, vairumam sociālās aprūpes centros dzīvojošo bērnu tiek traumēta spēja emocionāli piesaistīties, kā rezultātā bērnam veidojas naids un agresija, nespēja uzticēties, visatļautība. Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa).

Tāpēc BSAC „Selga” reorganizācijas gadījumā primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Pašvaldībai ir nepieciešams veikt darbu ar bioloģiskajām ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos tajās, izstrādāt plānu darbam ar riska ģimenēm, lai veiktu preventīvu darbu un mazinātu iespēju, ka bērni nonāk ārpusģimenes aprūpē, kā arī izstrādāt plānu jaunu audžuģimeņu piesaistīšanai un adoptētāju skaita palielināšanai.

Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP.

SECINĀJUMI UN REORGANIZĀCIJAS PLĀNU IZSTRĀDES EKSPERTU REKOMENDĀCIJAS

Sociālais darbs ar bioloģiskajām ģimenēm

Lai pēc iespējas **novērstu bērna izņemšanu no ģimenes**, būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus*⁷¹ *ģimenēm* ar vidējiem un augstiem riskiem⁷². Specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz

⁷⁰ ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcija

⁷¹ Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi), vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās intervences.

⁷² Riska novērtēšanas kritērijus skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.10372.pielikumā.

pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā būtu jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana bioloģiskajā ģimenē. Attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

Savukārt, gadījumos, **kad bērna bioloģiskajiem vecākiem ir atņemtas aizgādības tiesības, ir jāplāno bērna ievietošana ģimenes vidē pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī bērnu adopcijas veicināšana.** Ja tomēr bērniem pakalpojumu ģimenes vidē nav iespējams nekavējoties nodrošināt, tad bērniem rekomendējams nodrošināt pakalpojumus ģimenes atbalsta centrā ar īslaicīgu izmitināšanu (līdz 6 mēn.), kamēr tiek veikts sociālais darbs ar bioloģisko ģimeni, lai bērni atgrieztos pie vecākiem vai tiek atrasta patstāvīga alternatīvā aprūpe ģimenes vidē. Tikai tad, ja bērna vajadzībām nav piemēroti iepriekš minētie pakalpojumi, rekomendējama aprūpe ĢVPP vai „jauniešu mājās”.

Pašlaik Ventspilī atzinīgi vērtējams ģimenes asistenta pakalpojums un sociālais darbs ar riska ģimenēm un bērniem, lai novērstu bērnu šķiršanu no vecākiem. BSAC “Selga” un pašvaldības sniegtā informācija norāda, ka pašvaldībā norit darbs ar bērnu **bioloģiskajiem vecākiem, kam ir pārtrauktas aizgādības tiesības**, tomēr no BSAC izstājušos bērnu skaits norāda, ka šie pasākumi nav pietiekami efektīvi, tāpēc nepieciešams izvēlēties citu pieeju un metodes.

Plānojot BSAC “Selga” reorganizāciju un SBSP attīstību Ventspilī, jāņem vērā, ka Labklājības ministrijas pārraudzībā esošajā institūcijā VSAC “Liepāja”, kas saņem valsts finansējumu, ir ievietoti 8 Ventspils pašvaldības bērni, par kuru aprūpes nodrošināšanu būtu papildus jādomā Ventspils pašvaldībai. Laika posmā līdz 2022. gadam nepieciešams palielināt sociālā darba ar VSAC “Liepāja” bērnu bioloģiskajiem vecākiem intensitāti, jo 5 Ventspils bērni šajā institūcijā atrodas uz vecāku iesnieguma pamata. 3 institūcijā esošie Ventspils bērni ir juridiski brīvi, tāpēc nepieciešams veicināt bērnu adopciju un vienlaikus meklēt aizbildņus un audžuģimenes.

Ventspils pilsētas pašvaldība vērs uzmanību, ka situācija bērnu ar FT bioloģiskajās ģimenēs ir sarežģīta (piemēram, bērns, kurš neveido saskarsmi, ir paralizēts, tiek barots ar zondi). Reorganizācijas plāna izstrādātāji norāda, ka šādos gadījumos vecāku iespējas ir ierobežotas un nepieciešams liela apjoma atbalsts (aprūpētājs, ģimenes asistents, asistents, psihologa konsultācijas, veselības aprūpes speciālista atbalsts u.c.), lai pēc iespējas novērstu risku, ka vecāki pieņem lēmumu ievietot bērnu ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā.

Rekomendācijas:

- Attīstīt un īstenot preventīvus pasākumus, lai novērstu bērnu izņemšanu no ģimenes.
- Lemt par papildus atbalsta piešķiršanu ģimenēm, kurās ir bērni ar FT.

- Nodrošināt multidisciplināru atbalstu riska ģimenēm: ģimenes asistents, atbalsta vai mentoru ģimene, specializētas programmas atkarīgiem vecākiem, vecākiem ar sociālo prasmju trūkumu, vecākiem ar GRT un FT pēc iespējas īstenojot agrīnās iejaukšanās principus.
- Nodrošināt atbalstu ģimenēm krīzes situācijās veidojot krīzes izbraukuma komandas, kā arī attīstīt palīdzību vecākiem ar bērniem krīzes centros.
- Papildus vecāku rehabilitācijas plānam, atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam - ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas).
- Darbā ar riska ģimenēm attīstīt bērna un vecāku kopīgu konsultēšanu (piemēram, Terra spēle, Marte Meo, Ģimenes sapulces, psihosociālais darbs) un kopīgas vecāku-bērnu nodarbības grupās (sociālo prasmju, saskarsmes, kompetenču paaugstināšanas u.c.).

Aizbildnība

Bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, primāri būtu jāpaliek savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem un ierasto ikdienas dzīvi - t.i. *aizbildnībā*. Šajā gadījumā pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Rekomendācijas:

- Attīstīt paplašinātās aizbildnības institūtu (kaimiņi, skolotāji, draugu vecāki, u.c.).
- Atkārtoti izvērtējot bērna un ģimenes situāciju, apzināt un uzrunāt iespējamus aizbildņus.
- Nodrošināt apmācības un psihosociālu atbalstu aizbildņiem.
- Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā ievietotajiem bērniem.

Audzūģimenes

Audzūģimene ir starptautiski atzīta par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam/iem. Jebkurš ieguldījums audzūģimeņu kustības attīstīšanā un atbalsta pakalpojumos būs ieguldījums bērna veiksmīgā rehabilitācijā un attīstībā, nodrošinot bērna iekļaušanos sabiedrībā.

Rekomendācijas:

- Izstrādāt stratēģiju audzūģimeņu, aizbildņu, adoptētāju un viesģimeņu skaita palielināšanai Ventspils pilsētā, kurā paredzēti atbalsta pasākumi audzūģimeņu aktivitātes veicināšanai un papildus finansiāls atbalsts bērna aprūpei.
- Ventspilī ir nepieciešams īstenot informatīvus pasākumus (kampaņas, seminārus) ar bāriņtiesas, Sociālā dienesta un pašvaldības pārstāvju līdzdalību, lai uzrunātu iedzīvotājus un informētu par viņu iespējām kļūt par audzūģimeni, aizbildni, būt par bērna adoptētāju vai viesģimeni, skaidrotu alternatīvo aprūpes formu atšķirības.

- Nodrošināt atbalstu (t.sk. finansiālu) bērniem, kas saņem aprūpes pakalpojumu ģimenes vidē (aizbildnībā, audžuģimenē), lai nodrošinātu viņu vajadzībām atbilstošu sociālo rehabilitāciju (piemēram, psihoterapija, kanisterapija, smilšu spēļu terapija u.c.).
- Attīstīt un pilnveidot atbalsta programmu audžuģimenēm⁷³.

Adopcija

BTAL 31(1) pants nosaka, lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi, tiek atbalstīta adopcija. Adopcija, līdzīgi kā audžuģimene, ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā bērns var pilnībā iekļauties ģimenē.

Rekomendācijas:

- Sniegt psihosociālu atbalstu potenciālajiem adoptētājiem pirmsadopcijas periodā.
- Pārskatīt un aktualizēt bērnu juridisko statusu, lai juridiski brīvie bērni tiktu iekļauti Labklājības ministrijas Adopcijas reģistrā.

“Jauniešu māja”

Pašlaik kā viens no reorganizācijas priekšlikumiem Ventspils pašvaldībā ir atsevišķas dzīvokļa tipa “jauniešu mājas” izveide, kurā Ventspils BSAC bērni vecumā no 15 līdz 17 gadiem apgūtu sociālās prasmes un iemaņas, kuras nepieciešamas patstāvīgai dzīvei.

Rekomendācijas:

- „Jauniešu mājā” ielānot darbiniekus, kas attīstītu jauniešu sociālās un saimnieciskās prasmes, pildītu uzticības personas funkciju.
- Plānojot „jauniešu mājas” aprīkojumu, iekārtošanu un istabas biedru skaitu, ņemt vērā jauniešu individuālās vajadzības un vēlmes, kā arī iesaistīt jauniešus pārejas procesa organizēšanā, t.sk. iesaistīt mājas iekārtošanā un sadzīves aktivitāšu plānošanā.

GVPP

Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP saskaņā ar bērna individuālajām vajadzībām.

73 Kopumā attīstīt atbalsta pasākumus aizbildņiem, audžuģimenēm, adoptētājiem un viesģimenēm, nodrošinot nepieciešamos pakalpojumus:

- ✓ atbalsta grupas pieaugušajiem un bērniem kopā ar pieaugušajiem;
- ✓ tikšanās organizēšana bērniem ar bioloģiskajiem vecākiem speciālistu klātbūtnē neitrālā vidē;
- ✓ konsultācija ar sociālo darbinieku, sociālo pedagogu, psihologu un psihoterapeitu (teraspēles, smilšu terapija, geštalterapija, u.c.);
- ✓ speciālistu komandas atbalsta sniegšana dzīvesvietā;
- ✓ regulāri apmācību semināri 2X gadā, kuru laikā tiek pieskatīti bērni;
- ✓ konsultēšana krīzes situācijās dzīvesvietā.

Rekomendācijas:

- Pirms ĢVPP izveidošanas, palielināt aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaitu Ventspilī, lai nepieciešamības gadījumā sniegtu bērniem sociālās aprūpes pakalpojumu ģimenes vidē – aizbildnībā, audžuģimenē, adopcijā.
- Apzināt Ventspils pašvaldības bērnu, kuri atrodas BSAC citās pašvaldībās, vajadzības un atbilstoši situācijai iepļānot infrastruktūru arī šiem bērniem.
- Ņemot vērā demogrāfiskās tendences un pieprasījuma pēc bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma negatīvo dinamiku, iepļānot, ka izveidoto/pielāgoto infrastruktūru pašvaldība nākotnē varēs izmantot, veidojot specializētas rehabilitācijas programmas jauniešiem ar uzvedības grūtībām un atkarībām, bērnu ar FT sociālai aprūpei un rehabilitācijai, arī audžuģimeņu atbalstam, piemēram, nodrošinot audžuģimeni ar dzīvesvietu, ja tiek konstatēta šāda nepieciešamība.
- Iepļānot bērnu līdzdalību telpu iekārtošanā un sadzīves aktivitāšu plānošanā;
- Noskaidrot, ar kuriem bērniem katrs bērns vēlas dzīvot kopā, kurš no aprūpē esošajiem darbiniekiem ir bērna piesaistes persona u.c.
- Atlasot personālu ĢVPP, veikt kandidātu psiholoģiskās piemērotības izvērtēšanu darbam ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un padziļinātu personības izpēti.

Sabiedrības attieksmes maina

Diskusijās ar iesaistītajām personām izskanējuši sabiedrībā valdošie stereotipi par institūciju bērniem (“visi atkarīgi”, “tādus neviens neņems”, “viņiem nevar uzticēties” u.c.) un attieksme pret audžuģimenēm (“neviens neņem”, “paņem un atsakās” u.c.), kas norāda uz vitālu nepieciešamību mainīt sabiedrības attieksmi.

Tas, savukārt, norāda uz nepieciešamību izvēlēties citu pieeju un dažādus pasākumus sabiedrības uzrunāšanai: seminārus un apmācības; tikšanās, kurās tiek skaidrotas alternatīvās aprūpes formas un to atšķirības; pasākumus sabiedrības attieksmes maiņai un stereotipu mazināšanai; aktivitātes viesģimeņu kustības attīstībai u.c.

Pielikumi

1. pielikums.

BSAC “Selga” bērnu vajadzības saskaņā ar individuālo vajadzību izvērtējumu

Tabula 14

BSAC “Selga” bērnu vajadzības

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi		
1.	“Jauniešu mājas”	10
2.	Ģimenes tipa ilgstoša sociālās aprūpes/sociālās rehabilitācijas institūcija (3grupasx8max)	2
3.	Grupu māja (dzīvoklis) bērniem ar funkcionāliem traucējumiem	2
4.	Terapeitiska audžuģimene	2
5.	Audžuģimene vienas ģimenes bērniem	7
6.	Dienas centrs bērniem	4
7.	Psihologa konsultācijas	19
8.	Smilšu terapija	1
9.	Apmācības un iepazīšanās pasākumi potenciālajām audžuģimenēm	7
10.	Iepazīšanās un saliedēšanas pasākumi bērniem un audžuģimenēm (nometnes, pikniki)	7
11.	Atbalsta grupas audžuģimenēm	7
12.	Izglītojošas sociālā darbinieka konsultācijas ķermeņa robežu apzināšanai	1
13.	Sociālā darbinieka konsultācijas par drošību	4
14.	Izglītojošas jauniešu-konsultantu nodarbības par reproduktīvo veselību	14
15.	Izglītojošas sociālo darbinieku nodarbības par reproduktīvo veselību	3
16.	Izglītojošas sociālo darbinieku nodarbības vieglajā valodā par reproduktīvo veselību	11
17.	Sociālā rehabilitētāja konsultācijas pašaprūpes prasmju uzlabošanai	1
18.	Sociālā rehabilitētāja nodarbības pašaprūpes prasmju uzlabošanai	8
19.	Sociālā rehabilitētāja konsultācijas par higiēnas ievērošanu	7
20.	Sociālā rehabilitētāja nodarbības budžeta plānošanā	4
21.	Sociālās rehabilitācijas nodarbības sadzīves prasmju uzlabošanā, patstāvības veicināšanā	10

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
22.	Izglītojošas nometnes drošības jautājumu apguvei	5
23.	Nometnes sociālo un saskarsmes prasmju uzlabošanai	8
24.	Nometnes jauniešiem saskarsmes prasmju uzlabošanai	9
25.	Nometnes bērniem ar uzvedības problēmām	1
26.	Reiterapijas nodarbības	4
27.	Kanisterapijas nodarbības	6
28.	Mākslas terapijas seansi	8
29.	Deju un kustību terapija seansi	4
30.	Montesori nodarbības	1
31.	Apmācības speciālistiem par darbu ar bērniem, kuriem ir uzvedības traucējumi	5
32.	Ģimenes asistents	1
Vispārējie pakalpojumi		
33.	Izglītības iestāde tuvāk dzīvesvietai speciālās pamatzglītības Programmas apguvei (Ventspils pilsētā)	1
34.	Asistents izglītības iestādē	1
35.	Speciālā pedagoga konsultācijas	2
36.	Ģimenes ārsta konsultācijas	4
37.	Okulista konsultācijas	1
38.	Psihiatra konsultācijas	6
39.	Fizioterapeita konsultācijas	7
40.	Traumataloga konsultācijas	1
41.	Logopēda konsultācijas	1
42.	Karjeras konsultācijas	5
43.	Skolēnu vasaras nodarbinātības pasākumi (NVA)	5
44.	Deju nodarbības	3
45.	Teātra nodarbības	1
46.	Folkloras nodarbības	1
47.	Ansambļa nodarbības	2
48.	Zīmēšanas nodarbības	2
49.	Dziedāšanas nodarbības	1
50.	Keramikas pulciņa nodarbības	1
51.	Futbola nodarbības	2
52.	Hokeja nodarbības	1
53.	Nodarbības svaru zālē	3
54.	Ielu vingrošanas nodarbības	2
55.	Sporta pulciņa nodarbības	1
56.	Ritmikas nodarbības	2
57.	Hip-hop deju nodarbības	2
58.	Peldēšanas nodarbības	5
59.	Slidošanas nodarbības	6
60.	Frisbija nodarbības	1
61.	Basketbola nodarbības	4
62.	Kikboksa nodarbības	2
63.	Džudo nodarbības	1
64.	Galdniecības nodarbības	1

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
65.	Keramikas nodarbības	1
66.	Klavierspēles nodarbības	1
67.	Aktivitātes sīkās motorikas uzlabošanai (veic audzinātājas)	1
68.	Aktivitātes veiklības un manipulācijas spēju uzlabošanai (veic audzinātājas)	1
69.	Dzīvojamā platība patstāvīgai dzīvei	1
70.	Mentora atbalsts - konsultācijas	5

2. pielikums.

Darbiniekiem nepieciešamās apmācību tēmas

- Darbs ar mērķagrupu, mērķgrupas specifika - 4
- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem – 10
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei - 5
- Bērnu tiesību aizsardzības likums - 6
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana - 5
- Konfliktsituāciju risināšana - 9
- Stresa vadība - 7
- Darbs ar bērniem ar destruktīvu uzvedību. Darbs ar grūti audzināmiem jauniešiem, sodītiem jauniešiem, atkarīgiem jauniešiem - 11
- Individuālās supervīzijas - 7
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana - 5
- Fiziska vardarbība - 1
- Emocionāla vardarbība - 2
- Seksuāla vardarbība -1
- Sekstings - 0
- Bērnu ķermeņa valoda - 2
- Sociālā pedagoģija - 0
- Speciālā pedagoģija - 2
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.) - 5
- Brīvā laika pavadīšanas veidi - 1
- Montesori pedagoģija - 2
- Bērnu emocionālās audzināšanas grupas - 4

3. pielikums.

BSAC “Selga” darbinieku anketa

SIA “AC Konsultācijas” Kurzemes plānošanas reģiona uzdevumā izstrādā Kurzemes plānošanas reģiona bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijas plānus. Šī aptauja tiek veikta ar mērķi iegūt informāciju par darbinieku iespējām un vēlmēm iestādes reorganizācijas gadījumā. Mūsu mērķis ir uzzināt, vai izmaiņu gadījumā darbinieki vēlētos un būtu gatavi strādāt ar bērniem ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā.

Lūdzam Jūs piedalīties šajā aptaujā un veltīt aptuveni 15 minūtes laika anketas aizpildei.

1. Lūdzu, norādiet savu dzimumu!

- Sieviete
- Vīrietis

2. Lūdzu, norādiet savu vecumu (pilnos gados)!

3. Lūdzu, norādiet, kāda ir jūsu augstākā iegūtā izglītība!

- Pamatizglītība vai zemāka
- Arodizglītība bez vidējās izglītības
- Vispārējā vidējā izglītība
- Profesionālā vidējā izglītība
- Bakalaura grāds, 1. līmeņa augstākā izglītība
- Maģistra grāds
- Cits (ierakstīt)_____

4. Lūdzu, norādiet, kādu attālumu Jūs ikdienā mērojat no mājām līdz darba vietai (km):

5. Lūdzu, norādiet, cik ilgu laiku aizņem ceļš no mājām līdz darba vietai (minūtes):

6. Lūdzu, norādiet, kādu maksimālo attālumu Jūs ikdienā būtu gatavi mērot no mājām līdz darba vietai (km):

7. Lūdzu, norādiet, ilgāko laiku, cik Jūs ikdienā būtu gatavi patērēt ceļā no mājām līdz darba vietai (minūtes):

8. Vai iestādes reorganizācijas gadījumā Jūs vēlētos / būtu gatavs (-a) strādāt ar bez vecāku gādības palikušiem bērniem un jauniešiem?

Plānots, ka pēc reorganizācijas ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ietvers ēdināšanu, veļas mazgāšanu, jo tas tiks veikts uz vietas katrā grupiņā, līdzīgi kā tas notiek mājās.

- Jā
- Nē
- Nezinu

9. Lūdzu, norādiet, ar kādu vecumu bērniem Jūs būtu gatavs strādāt ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā! (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- 0-11 mēneši
- 1-3 gadi
- 4-6 gadi
- 7-11 gadi
- 12-17 gadi
- jaukta vecuma bērni

10. Lūdzu, norādiet, vai Jūs būtu gatavs strādāt ar bērniem ar invaliditāti ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā!

- Jā

Lūdzu, norādiet, ar kādu: _____

- Nē

11. Vai esat apsvēris kļūt par audžuģimeni?

- Jā
- Nē

12. Kādas zināšanas apmācības jums būtu nepieciešamas, lai strādātu ar izvēlēto vecuma grupu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- Darbs ar mērķgrupu, mērķgrupas specifika
- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei
- Bērnu tiesību aizsardzības likums
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana
- Konfliktsituāciju risināšana
- Stresa vadība
- Darbs ar bērniem ar destruktīvu uzvedību.
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana
- Fiziska vardarbība
- Emocionāla vardarbība
- Seksuāla vardarbība
- Sekstings
- Bērnu ķermeņa valoda
- Sociālā pedagogija
- Speciālā pedagogija
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.);
- Brīvā laika pavadīšanas veidi

- Darbs ar grūti audzināmiem jauniešiem, sodītiem jauniešiem, atkarīgiem jauniešiem
- Individuālās supervīzijas
- Montesori pedagoģija
- Bērnu emocionālās audzināšanas grupas

Citas: _____

13. Lūdzu, norādiet, vai Jums ir citas pārdomas, ko vēlaties darīt zināmu reorganizācijas plāna izstrādātājiem!

4. pielikums.

Indikatīvās izmaksas bērnu aprūpei dažādās alternatīvās aprūpes formās

Tabula 15

Investīcijas un infrastruktūras uzturēšanas izdevumi

Investīcijas un infrastruktūras uzturēšanas izdevumi	Mērv.	DZĪVOKLIS (atjaunot)	MĀJA (atjaunot)	KOTEDŽTIPA MĀJA (būvēt)	ATJAUNOT ESOŠĀS BSAC “SELGA” TELPAS
Infrastruktūras platība (bērnu aprūpei)	m2	110	150	200	356,5
Vienreizējie ieguldījumi infrastruktūras atjaunošanai/izveidei (t.sk. dokumentācijas izstrādei, materiāltehniskā aprīkojuma iegādei, būvekspertīzes un būvuzraudzības nodrošināšanai)	EUR/m2	700	700	2 100	350
Ikgadējā infrastruktūras uzturēšana	EUR/m2 gadā	6	6	2	esošā situācija – 541 EUR/bērnu gadā
Apkure ⁷⁴ (cena par 1MWh - 54,9 EUR)	KWh/m2 gadā	200 ⁷⁵	40 ⁷⁶	40 ⁷⁷	
Elektroapgāde ⁷⁸ (cena par 1MWh - 120 EUR: elektrības cenas, obligātās iepirkuma komponentes, sadales pakalpojumi)	KWh/m2 gadā	30	30	30	
Pārējie komunālie izdevumi ⁷⁹ (ūdens, atkritumu izvešana)	EUR/bērnu gadā	70	70	70	

⁷⁴ SIA Ventspils siltums apkures tarifs

⁷⁵ Vidējais siltuma patēriņš KWh/m2 gadā esošās nesiltinātās ēkās Latvijā. Avots: Latvijas Vides investīciju fonds.

http://www.lvif.gov.lv/uploaded_files/sadarbiba/passreg/1_Energoefektivitate_PH.pdf (7.slaidis)

⁷⁶ Vidējais siltuma patēriņš KWh/m2 gadā ilgtspējīgā ēkā ar samērā zemu enerģijas patēriņu. Avots: http://www.lvif.gov.lv/uploaded_files/sadarbiba/passreg/1_Energoefektivitate_PH.pdf (7.slaidis)

⁷⁷ Vidējais siltuma patēriņš KWh/m2 gadā ilgtspējīgā ēkā ar samērā zemu enerģijas patēriņu. Avots: http://www.lvif.gov.lv/uploaded_files/sadarbiba/passreg/1_Energoefektivitate_PH.pdf (7.slaidis)

⁷⁸ Electrum piedāvājums

⁷⁹ Eksperta pieņēmumi

Tabula 16

Indikatīvās izmaksas EUR/bērnu gadā

IZMAKSAS UN INVESTĪCIJAS	Mērv.	AIZBILDNĪBA/ AUDŽUĢIMENE	DZĪVOKLIS (atjaunot)	MĀJA (atjaunot)	KOTEDŽTIPA MĀJA	ATJAUNOT ESOŠĀS BSAC “SELGA” TELPAS	Esošās izmaksas 2016.g
Personāla izmaksas	EUR/bērnu /gadā	0	6 701	6 701	6 701	6 701	8 037
Komunālie maksājumi	EUR/bērnu /gadā	0	337	179	215	541	541
Infrastrukturā uzturēšana	EUR/bērnu /gadā	0	110	113	50		
Izmaksas bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei (Saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem)	EUR/bērnu /gadā	1 920	2 300 ⁸⁰	2 300	2 300	2 300	1 885
Atbalsts bērna rehabilitācijas nodrošināšanai	EUR/bērnu gadā	1 200 ⁸¹	1 200	1 200	1 200	1 200	n/a
Kopā izmaksas	EUR/bērnu /gadā	3 120	10 648	10 492	10 466	10 742	10 463

80 Saskaņā ar ekspertu pieņēmumiem uzturs/mīkstais inventārs dienā vienam bērnam izmaksā 6,30 EUR.

81 Izmaksas rehabilitācijas nodrošināšanai vienam bērnam gadā, pieņemot, ka mēnesī nepieciešamas 4 speciālistu konsultācijas un katra konsultācija izmaksā 25 EUR.

Tabula 17

Indikatīvās investīcijas un izmaksas alternatīvās EUR/gadā

IZMAKSAS UN INVESTĪCIJAS	Mērv.	AIZBILDNĪBA/ AUDŽUĢIMENE	DZĪVOKLIS (atjaunot)	MĀJA (atjaunot)	KOTEDŽTIPA MĀJA	ATJAUNOT ESOŠĀS BSAC “SELGA” TELPAS	Esošās izmaksas 2016.g
Bērnu skaits	Bērni	8 ⁸²	6	8	8	8 ⁸³	23
Darbinieku slodzes	Slodzes	0	5,8 ⁸⁴	5,8	5,8	5,8	20
Infrastrukturā platība (dzīvojamā)	m ²	0	110	150	170	178 ⁸⁵	356
Personāla izmaksas (pieņemot, ka personāla vidējais atalgojums ir 3,8 EUR/h)	EUR	0	40 206	53 608	53 608	53 608	184 851
Komunālie maksājumi	EUR	0	2 022	1 432	1 720		11 588
Infrastrukturā uzturēšanas izmaksas	EUR	0	660	900	400	4 328	852
Uzturētāji bērnam (ēdināšana un mīkstais inventārs) Saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem	EUR	15 360	18 400	18 400	18 400	18 400	43 365

82 Šāds bērnu skaits norādīts izdevumu salīdzināšanas atvieglošanai. Kopējais bērnu skaits – 46.

83 Šāds bērnu skaits norādīts izdevumu salīdzināšanas atvieglošanai. Kopējais bērnu skaits – 46.

84 Sociālā darbinieka un sociālā audzinātāja slodzes, pieņemot, ka gadā ir 168 dienas, kuras bērni pavada izglītības iestādē un 198 dienas, kuras bērni pavada mājās (nedēļas nogales, skolēnu brīvlaiki, svētku dienas).

85 Pieņemot, ka kopējā platībā 356,5 m² varētu aprūpēt divas bērnu grupas

IZMAKSAS UN INVESTĪCIJAS	Mērv.	AIZBILDNĪBA/ AUDŽUĢIMENE	DZĪVOKLIS (atjaunot)	MĀJA (atjaunot)	KOTEDŽTIPA MĀJA	ATJAUNOT ESOŠĀS BSAC “SELGA” TELPAS	Esošās izmaksas 2016.g
Atbalsts bērna rehabilitācijas nodrošināšanai	EUR	9 600 ⁸⁶	7 200	9 600	9 600	9 600	n/a
Kopā izmaksas gadā	EUR	24 960	68 488	83 940	83 728	85 936	240 656
Investīcijas infrastruktūrai	EUR	-	77 000	105 000	420 000	124 600	n/a

86 Izmaksas rehabilitācijas nodrošināšanai vienam bērnam gadā, pieņemot, ka mēnesī nepieciešamas 4 speciālistu konsultācijas un katra konsultācija izmaksā 25 EUR.

Risku analīze

Šajā pielikumā apkopoti BSAC, pašvaldības un reorganizācijas plāna izstrādātāju identificētie ar BSAC “Selga” bērnu aprūpes reorganizāciju saistītie riski, t.sk. sniedzot to izvērtējumu un pasākumu plānu risku mazināšanai.

Tabula 18

Ar BSAC “Selga” bērnu aprūpes reorganizāciju saistīto risku analīze

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
1. Politiskie riski					
1.1 Nav plānošanas dokumentu, kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību Latvijā un konkrētajā pašvaldībā.	augsta	augsta	Lai arī Latvijā 2016. gadā ir veikts pētījums “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, līdz šim nav izstrādāti konkrēti normatīvie akti vai dokumenti (vadlīnijas, plāni, programmas), kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību tuvākajā laikā. ES vadlīnijās norādīts, ka nepieciešams liels atbalsts audžuģimeņu institūta stiprināšanai, attīstībai un “profesionalizēšanai”. Atbildība par finanšu un psihosociālo atbalstu dalās starp pašvaldību un valsti. Finansiālā un psihosociālā atbalsta apjoms bieži nav pietiekams/pastāvīgs un īstenotās pieejas ne vienmēr dod optimālāko risinājumu.	Izstrādāt normatīvos aktus (plānošanas dokumentus, vadlīnijas, plānus), kas nosaka aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību. Uzraudzīt un organizēt metodisko vadību bāriņtiesā un sociālajā dienestā par attiecīgo programmu īstenošanu. Pieņemt lēmumu par ilgtspējīgu un vispusīgu atbalstu aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem. Pilnveidot un/vai izstrādāt stratēģiju aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju	LM VBTAI Pašvaldība

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				skaita palielināšanai.	
2. Sociālie riski					
2.1 Diskriminējoša sabiedrības attieksme	augsta	vidēja/augsta	<p>Izpratnes un zināšanu trūkums par sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem un labo praksi (t.sk. ārpus Latvijas) ietekmē lēmumu pieņemšanas procesu virzību (gan rezultātus, gan izpildes termiņu).</p> <p>Sabiedrībā ir daudz stereotipu par BSAC bērnu uzvedību, problēmām un nepieciešamo atbalstu, kas ietekmē darba metožu izvēli un pieeju, kā arī apgrūtina BSAC bērnu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā.</p>	Plānot un organizēt informatīvās kampaņas, izglītojošus pasākumus, izmantot sabiedrisko mediju iespējas informācijas popularizēšanai (piemēram, par DI procesu, sabiedrībā balstītu aprūpes sistēmu).	LM Pašvaldība KPR (projekta “Kurzeme visiem” ietvaros)
2.2. Bērnu nevēlēšanās saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē	vidēja	vidēja	<p>Pusaudži, kuri vairākkārt tikuši izņemti un atgriezti bioloģiskajā ģimenē, aizbildnībā, audžuģimenē, pirms adopcijas aprūpē vai adopcijā, kā arī pārvietoti no vienas institūcijas uz otru, bieži ir zaudējuši vēlmi nokļūt aizbildnībā vai audžuģimenē, jo emocionālo traumu dēļ vairs nespēj veidot ģimeniskas attiecības un izvēlas dzīvot institūcijā līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Biežāk šo attieksmi var novērot pusaudžiem.</p>	<p>Primāri ir jāiegūst informācija un jāanalizē iemesli, kāpēc bērns nevēlas saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē.</p> <p>Respektēt pusaudžu vēlmes un nodrošināt aprūpi “jauniešu mājā” vai ĢVPP.</p> <p>Sagatavot psiholoģiski bērnus, kas</p>	BT, SD, BSAC BT, SD, BSAC

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
			Bērni, kuriem ir regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem, cer atgriezties pie viņiem, un tas ietekmē viņu vēlmi saņemt aprūpi aizbildnībā vai audžuģimenē.	regulāri tiekas ar bioloģiskajiem vecākiem, aprūpei aizbildnībā vai audžuģimenē. Nodrošināt regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem arī aprūpes formas maiņas.	BSAC BT, SD, BSAC
2.3. Vienas ģimenes bērnu šķiršana	vidēja	vidēja	Vairāku māsu un brāļu ievietošana audžuģimenēs vai nodošana aizbildnībā mēdz būt problemātiska, jo ir salīdzinoši grūti atrast aizbildni vai audžuģimeni, kas vienlaicīgi varētu aprūpēt vairākus dažāda vecuma bērnus. Daži no iemesliem ir ierobežota dzīvesvietas platība, nepietiekams psihosociālais atbalsts un zināšanu trūkums par audzināšanas specifiku bez vecāku gādības palikušiem bērniem.	Izvērtēt konkrētā bērna vajadzības pirms tiek pieņemts lēmums par bērnu šķiršanu. Ievietot bērnus vairākās audžuģimenēs (ja ir nepieciešama bērnu šķiršana), ņemot vērā to atrašanās attālumu un bērnu iespējas komunicēt, apmeklēt vienu izglītības iestādi, kopā pavadīt brīvo laiku, regulāri satikties.	BT, BSAC, SD BT

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
2.4. Potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju atzīšana par nepiemērotiem	vidēja	vidēja	<p>Bāriņtiesa atbilstoši savai kompetencei var atzīt aizbildņus, audžuģimenes, adoptētājus par nepiemērotiem dažādu apstākļu dēļ (piemēram, nepietiekama dzīvojamā platība un ienākumi).</p> <p>Esošās izglītības prasības BT vadītājiem un BT locekļiem aptver plašu kvalifikācijas loku⁸⁷, ar atšķirīgu skatījumu un zināšanām par bērna attīstību un vajadzībām, kā arī ģimenes piemērotību aizbildņa, audžuģimenes un adoptētāja statusam.</p> <p>Tas ir nozīmīgs aspekts, jo BT speciālists ar bāzes izglītību pedagoģijā ģimenes izvērtēšanu veiks no vienas disciplīnas skatupunkta, bet, piemēram, jurists vairāk aktualizēs juridisko aspektus un sociālais darbinieks ģimenes situācijas vērtēs no sociālo problēmu skatu punkta.</p>	<p>Uzlabot bāriņtiesu speciālistu zināšanas par aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju piemērotības noteikšanu.</p> <p>Sadarboties ar sociālo dienestu, lai risinātu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju sociālās problēmas.</p>	<p>VBTAI, LM</p> <p>SD, BT</p>

87 Bāriņtiesu likuma 10.pants nosaka, ka par bāriņtiesas priekšsēdētāju un bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku var ievēlēt personu ar otrā līmeņa augstāko akadēmisko izglītību pedagoģijas, psiholoģijas, medicīnas vai tiesību zinātnē vai zinātnes nozarei atbilstošu profesionālo (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību. Savukārt par bāriņtiesas locekli var ievēlēt speciālistu ar pirmā līmeņa (koledžas) vai otrā līmeņa augstākās akadēmisko izglītību pedagoģijā, psiholoģijā, medicīnā vai tiesību zinātnes nozarei atbilstoša otrā līmeņa profesionālo augstāko (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
2.5. Bērnu ar FT ievietošana VSAC	augsta	vidēja/augsta	Bērnu ar FT ģimenes, kuras nesaņem pietiekamu atbalstu (asistentus, ģimenes asistentus, konsultācijas, bērnu aprūpi mājās, nodarbības prasmju attīstībai, atbalstu krīzes situācijās u.c.), nespēj nodrošināt bērnam pilnvērtīgu uzraudzību un aprūpi un/vai pieņemt lēmumu bērnu ievietot VSAC.	<p>Lemt par papildus atbalsta piešķiršanu ģimenēm, kurās ir bērni ar FT.</p> <p>Plānot atbalsta apjomu bērna ar FT ģimenei, ņemot vērā bērna specifiskās veselības problēmas un vecāku emocionālo stāvokli.</p> <p>Veikt intensīvu sociālo darbu ar ģimeni.</p> <p>Bērna un ģimenes situācijas izmaiņu gadījumā pārplānot sniedzamā atbalsta apjomus un veidus.</p>	Pašvaldība/SD SD SD
3. Saimnieciskie riski					
Aprūpējamo skaita būtiskas izmaiņas “jauniešu mājā”/ĢVPP	vidēja	augsta	<p>Būtiskas izmaiņas (samazinājums vai pieaugums) pieprasījumā var rasties dažādu apstākļu dēļ (sabiedrības attieksmes maiņa, preventīvais sociālais darbs, SBSP, atbalsts aizbildņiem un audžuģimenēm).</p> <p>Pieprasījuma samazinājuma dēļ telpas netiek izmantotas pilnībā, savukārt pieprasījuma pieauguma dēļ rodas pakalpojumam telpu platības un speciālistu iesaistes trūkums.</p> <p>Uzturēšanas izmaksu pieauguma dēļ sadārdzinās kopējās pakalpojuma izmaksas.</p>	<p>Plānot pakalpojumu apjomu, ņemot vērā demogrāfiskās tendences, SBSP attīstības prognozi, bērnu un ģimeņu vajadzību pēc pakalpojumiem.</p> <p>Pieprasījuma samazinājuma gadījumā pārplānot telpu izmantošanu (piemēram, citiem pakalpojumiem, iznomāt).</p> <p>Pieprasījuma pieauguma gadījumā risināt jautājumu par citu piemērotu telpu nodrošināšanu, īslaicīgi iepirkt pakalpojumu no citām pašvaldībām vai risināt jautājumu par citu pašvaldību audžuģimeņu iesaisti.</p>	SD SD, Pašvaldība SD, Pašvaldība un BT

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
4. Tehniskie riski					
4.1. Nepilnīgi vai nepietiekami plānota jaunā bērnu aprūpes sistēma	vidēja	augsta	Pietiekama laika un izpratnes trūkums ietekmē izvēlēto aprūpes sistēmu un tās organizēšanas principus, piemēram, speciālistu skaits, ikdienas darba organizācija, pietiekami finanšu resursi.	<p>Izstrādāt metodisko materiālu pakalpojumu nodrošināšanai “jauniešu mājā”/ĢVPP.</p> <p>Izstrādāt vadlīnijas atbalsta nodrošināšanai esošiem un potenciāliem aizbildņiem, audžuģimenēm, adoptētājiem.</p> <p>Izstrādāt vairākus risinājumus bērnu aprūpes organizēšanai, atbilstoši bērna vajadzībām.⁸⁸</p> <p>Izstrādāt un ieviest detalizētu rīcības plānu bērnu aprūpes nodrošināšanai dažādās aprūpes formās (ĢVPP, “jauniešu māja”, ģimenes atbalsta centrs).</p> <p>Organizēt pakalpojumu nodrošināšanu atbilstoši izstrādātajam plānam.</p>	<p>LM, VBTAI</p> <p>LM, VBTAI</p> <p>BSAC, SD, BT</p> <p>BSAC, SD, BT</p> <p>SD</p>
4.2. Būvdarbu	vidēja/	vidēja	Būvdarbu uzsākšana var aizkavēties	Pārlicināties par tehniskās	Pašvaldība

⁸⁸ Bērna alternatīvai aprūpei ir jābūt veidotai saskaņā ar visām citām bērna tiesībām uz izglītību, veselību, ģimenisku vidi un nediskrimināciju. Svarīgi ir nodrošināt bērniem, kuri palikuši bez vecāku gādības stabilas mājas un apmierināt viņu pamatvajadzības pēc drošas, pastāvīgas piesaistes aprūpētājiem, turklāt pastāvīga risinājuma rašana jāuzskata par galveno mērķi. Bērna individuālās vajadzības ir pamats rīcībai bērna interesēs.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
iepirkuma rezultātu pārsūdzēšana	augsta		iepirkuma rezultātu pārsūdzēšanas dēļ.	<p>dokumentācijas atbilstību reālajai situācijai.</p> <p>Izstrādāt iepirkuma dokumentāciju, īpašu uzmanību pievēršot nepārprotamu vērtēšanas kritēriju definēšanai.</p> <p>Īstenot procedūru saskaņā ar spēkā esošo normatīvu regulējumu.</p> <p>Īstenot iepirkuma procedūru savlaicīgi.</p>	(iepirkumu komisija)
4.3. Būvdarbu termiņa pagarinājuma nepieciešamība	augsta	vidēja	Nepietiekama būvdarbu kvalitāte, neparedzēti darbi, kļūdas plānošanā, aprīkojuma piegādes aizkavēšanās vai citas situācijas var radīt nepieciešamību pagarināt būvdarbu termiņu.	<p>Ņemt vērā sezonalitāti un būvdabū veikšanas iespēju, plānojot būvdarbu izpildi.</p> <p>Paredzēt līgumā rīcības neparedzētu darbu gadījumam.</p> <p>Ieplānot laika rezervi būvdarbu veikšanai.</p> <p>Lūgt savlaicīgi iesniegt detalizētu darbu izpildes plānu.</p> <p>Iepirkt būvuzrauga pakalpojumus.</p>	Pašvaldība kopā ar iepirkuma komisiju
4.4. Radīto vērtību zaudēšana	zema	augsta	Force Majeur rezultātā ēkas, telpas, aprīkojums var zaudēt funkcionalitāti.	Apdrošināt ēkas, telpas, aprīkojumu pret negadījumiem.	Pašvaldība
5. Finanšu riski					
5.1. Izmaksu, t.sk. būvuzmaksu, sadārdzinājums	augsta	augsta	Izmaksu sadārdzinājums iespējams būvdarbu pieprasījuma pieauguma dēļ.	Plānot iespējamās izmaksas, ņemot vērā šā brīža tirgus cenas un iespējamo izmaksu pieaugumu.	Pašvaldība (iepirkumu komisija)

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				Izstrādāt detalizētu tehnisko projektu.	
5.2. Eiropas fondu līdzekļu izmantošanas gadījumā izmaksu neattiecināmība	vidēja	augsta	Izmaksu neattiecināmība iespējama, ja finansējums netiek izmantots atbilstoši finansējuma devēja izvirzītajām prasībām un nosacījumiem.	Izpētīt un izprast finansējuma devēja prasības un nosacījumus. Ievērot finansējuma devēja prasības finanšu izmantošanas procesā.	Pašvaldība (projektu vadītāji, īstenotāji)
5.3. Finansēšanas modeļa nepilnības	augsta	augsta	Finansēšanas modeļa nepilnības var rasties, ja netiek ievēroti visi normatīvie akti, iespējama izmaksu pieaugums, kā arī nepietiekami tiek domāts par atbilstošu atlīdzības sistēmu darbiniekiem.	Plānojot budžetu, ņemt vērā spēkā esošos normatīvos aktus, izstrādātās metodikas, vadlīnijas, prasības pakalpojumu nodrošināšanai un iespējamo izmaksu pieaugumu. Reaģēt uz iespējamām izmaiņām.	Pašvaldība, BSAC, SD
6. Personāla resursu riski					
6.1 Personāla nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos	vidēja	augsta	Nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos var rasties dažādu iemeslu dēļ (piemēram, darbinieku vecums, izglītības līmenis, pieredzes trūkums, izdegšana līdzšinējā darbā, darbinieku savstarpējās saskarsmes problēmu dēļ, speciālistu un sabiedrības attieksmes stereotipu dēļ).	Noskaidrot un analizēt darbinieku vēlmes strādāt attiecīgajā pakalpojumā un tam nepieciešamo apmācību vajadzības. Nodrošināt darbinieku apmācības un atbalstu (piemēram, supervīzijas). Plānot atbilstošu finansējumu apmācību nodrošināšanai. Skaidrot darbiniekiem jauno bērnu aprūpes sistēmu. Veicināt darbinieku regulāru iesaisti kvalifikācijas celšanā.	BSAC un pašvaldība BSAC un pašvaldība Pašvaldība BSAC un SD BSAC un pašvaldība

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				<p>Rosināt darbiniekiem izmantot pārkvalifikācijas iespējas.</p> <p>Organizēt diskusijas ar darbiniekiem par vērtībām un stereotipiem, strādājot jaunajos aprūpes pakalpojumos.</p>	<p>BSAC un SD</p> <p>BSAC un SD</p>
6.2. Personāla resursu trūkums un mainība	vidēja	augsta	<p>Personāla resursu trūkumu un mainību ietekmē darbinieku izpratnes un informācijas trūkums par jauno aprūpes sistēmu, personīgo un darbam nepieciešamo vērtību saskaņas trūkums, kultūras atšķirības, nedrošība par darba organizācijas izmaiņām, atbalsta un zināšanu trūkums, darba metožu izmaiņas, aprūpes intensitāte.</p>	<p>Sniegt informāciju un uzlabot izpratni par jauno aprūpes sistēmu.</p> <p>Organizēt pasākumus, lai mazinātu vērtību atšķirības un stereotipus.</p> <p>Organizēt pasākumus, lai veicinātu dažādu kultūru savstarpējo pieņemšanu.</p> <p>Skaidrot darba organizācijas iespējamās izmaiņas.</p> <p>Sniegt atbalstu un organizēt zināšanu apguvi darbiniekiem (piemēram, supervīziju formā).</p> <p>Veicināt jaunu darba metožu apgūšanu.</p> <p>Analizēt darbinieku noslodzi un veikt nepieciešamās izmaiņas darba organizācijā.</p>	<p>Darba devējs (BSAC, pašvaldība, SD)</p>